

Strasbūras, 2022 11 22
COM(2022) 668 final

2022/0393 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

**kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų,
nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas**

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

**kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų,
nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas**

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Pasiūlymu sukuriama laikina, labai tikslinga reguliavimo priemonė, kuria siekiama spręsti didelių kainų šuolių problemą, kurią lemia didmeninių dujų rinkų kainų formavimosi mechanizmų trūkumai, ir taip išvengti didelės žalos Sąjungos ekonomikai.

a) Ukrainos krizė lemia precedento neturinčius kainų šuolius ir didelę ekonominę žalą.

Nepagrįsta Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą ir jos energijos kaip ginklo naudojimas sukėlė precedento neturinčią energetikos krizę, kurios poveikį itin pajuto Sąjunga. Dėl to smarkiai išaugo energijos kainos, paskatinusios infliaciją ir kirtusios per mūsų energijos tiekimo saugumą. Rusija ėmėsi tyčinių sutrikdymų ir manipuliavimo tiekimu, taip padarydama poveikį Europos gamtinių dujų kainoms ir nusistovėjusiam kainų formavimuisi energijos rinkose. Rusijos sprendimas nutraukti tiekimą dujotiekiu „Nord Stream 1“ ir sutrikdyti tiekimą kelioms ES valstybėms narėms, dujotiekių „Nord Stream 1“ ir „Nord Stream 2“ sabotžas, taip pat būtinybė greitai rasti naujų tiekimo šaltinių ir maršrutų lėmė krizės perėjimą į naują etapą. ES yra įsipareigojusi palaipsniui visiškai panaikinti savo priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro, kaip išdėstyta 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate „Planas REPowerEU“, tuo tikslu mažindama paklausą, spartindama atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą ir per Energetikos platformą pakeisdama Rusijos dujas alternatyviu tiekimu iš patikimų partnerių. Dujotiekiams iš Rusijos į ES importuojamų dujų dalis jau susitraukė nuo 41 proc. viso ES dujų importo 2021 m. rugsėjo mėn. iki 9 proc. 2022 m. rugsėjo mėn.

Nors rinkos nuo pat Rusijos agresijos prieš Ukrainą pradžios reagavo labai išaugusiomis dujų kainomis, gamtinių dujų kainos nematytas aukštumas pasiekė ir buvo beprecedentės visą 2022 m. rugpjūčio mėn. antrą pusę. Tuomet, per praėjusį dešimtmetį Europoje svyravusios nuo 5 iki 35 EUR/MWh, gamtinių dujų kainos pasiekė lygį, kuris buvo 1000 proc. didesnis už iki tol Sąjungoje buvusias vidutines kainas. Nyderlandų TTF dujų ateities sandoriai (3 mėn./ketvirčio produktai), kuriais prekiaujama biržoje „ICE Endex“¹, šoktelėjo iki 350 EUR/MWh, TTF kitos paros dujų, kuriomis prekiaujama EEX, kaina siekė 316 EUR/MWh, nors didelių prekybos apimties pokyčių nebuvo. Kito mėnesio kainos gerokai viršijo 200 EUR/MWh ir 2022 m. rugpjūčio 26 d. pasiekė beveik 314 EUR/MWh piką. Dvi savaites iš eilės kito mėnesio kaina nuo 2022 m. rugpjūčio 18 d. iki rugpjūčio 31 d. buvo didesnė nei 225 EUR/MWh. Aukščiausi kainų lygiai buvo vieną savaitę – penkias prekybos dienas iš eilės – nuo 2022 m. rugpjūčio 22 d. iki 26 d., kai kainos kone siekė arba viršijo

¹ Kainų skirtumas arba marža, apskaičiuojama remiantis TTF Europos dujų momentinių kainų indeksu (EGSI) EEX biržoje, atėmus „Platts/S&P Global“ atlikto Šiaurės Vakarų ES ir Pietvakarių ES SGD momentinės kainos įverčio vidurkį.

265 EUR/MWh. 2022 m. rugpjūčio 22–31 d. momentinių TTF kainų ir SGD kainų² skirtumas buvo didesnis nei 57 EUR/MWh. Per paskutines tris tos savaitės dienas, 2022 m. rugpjūčio 22–26 d., skirtumas tarp momentinių TTF kainų ir SGD referencinių kainų buvo didesnis nei 58 EUR/MWh. Tai buvo precedento neturintis TTF kainų nutolimas nuo SGD kainų, atspindinčių pasaulines rinkos kainas. Po 2022 m. rugpjūčio mėn. šuolių kainos vėlesnėmis savaitėmis sumažėjo iki mažiau kaip 220 EUR/MWh ir kol kas to lygio neviršijo.

Šis itin didelis beveik dvi savaites išsilaikęs kainų pakilimas labai pakenkė Europos ekonomikai. Dujos plačiai naudojamos ES ekonomikoje nuo MVĮ iki didžiosios pramonės, visų pirma tokiose daug dujų naudojančiose pramonės šakose kaip keramika, stiklas, trašos, celiuliozė ir popierius, chemikalai. Tokios didelės gamtinių dujų kainos, kokios buvo rugpjūčio mėn., siekusios maždaug 350 EUR/MWh, daro didelį neigiamą poveikį Sąjungos ekonomikai net ir per trumpą laikotarpį – jų poveikis persiduoda elektros energijos kainoms ir didina bendrą infliaciją. Kainų šuoliai padaro apčiuopiamos žalos ir kelia riziką energijos vartotojams, tiekėjams ir tiekimo saugumui dujų ir elektros energijos rinkose. Vartotojai pajuto kainų šuolių, kuriuos lėmė regioniniai pajėgumų trūkumai, poveikį. Tolesnis kainų augimas net esant didžiausiam pralaidumui nepritrauktų papildomo dujų tiekimo. Rusijos agresija prieš Ukrainą ir toliau daro neigiamą poveikį visai Sąjungos ekonomikai – ekonomika augs mažiau ir infliacija bus didesnė nei nurodyta Komisijos pavasario prognozėse³. Prognozuojama, kad 2022 m. vidutinė metinė infliacija pasieks istorinius rekordus – 7,6 proc. euro zonoje ir 8,3 % visos ES mastu, o 2023 m. sumažės atitinkamai iki 4,0 proc. ir 4,6 proc. Sąjungos „2022 m. vasaros tarpinėje ekonominėje prognozėje“ numatoma, kad Sąjungos ekonomika 2022 m. augs tik 2,7 proc. ir tik 1,5 proc. 2023 m. Ekonomikos augimas 2022 m. turėtų siekti 2,6 proc. ir sumažėti iki 1,4 proc. 2023 m.; kai kuriose šalyse numatomas ekonomikos nuosmukis.

Esant dabartiniams Rusijos gamtinių dujų srautams į Europą – jau sumažėjusiems iki 9 proc. ir nesitikint, kad jie vėl grįš į prieškarinį lygį – padėtis dujų ir finansų rinkose ES išlieka sudėtinga. Beprecedentis dujų tiekimo ir transportavimo maršrutų pokytis kartu su rinkos ir kainų formavimo priemonėmis, kurios nebuvo pritaikytos tiekimo sukrėtimams, kelia akivaizdų pavojų, kad Europos vartotojai ir įmonės patirs papildomų galimų ekonomiškai žalingų dujų kainų šuolių. Neprognozuojami įvykiai, pvz., avarijos ar vamzdynų sabotazas, dėl kurių sutrikdomas dujų tiekimas Europai arba smarkiai padidėja paklausa, gali kelti grėsmę tiekimo saugumui. Tikėtina, kad įtampa rinkoje ir nervingumas, atsiradę dėl staigaus stygiaus baimės, tęsis ne tik šią žiemą, bet ir kitais metais, nes tikimasi, kad prisitaikymas prie tiekimo sukrėtimo ir naujų tiekimo santykių užmezgimas bei infrastruktūros sukūrimas užtruks vienerius ar kelerius metus.

b) Pasikeitusios TTF ir rinkos aplinkybės – kinta kainų lyginamųjų indeksų svarba

Kainų formavimosi sistema

„Title Transfer Facility“ (TTF) yra įleidimo ir išleidimo sistemos dujų prekybos centras⁴, arba virtualusis prekybos taškas, kuriame tinklo naudotojai gali vieni kitiems perduoti dujas. Dujų

² Kainų skirtumas arba marža, apskaičiuojama remiantis TTF Europos dujų momentinių kainų indeksu (EGSI) EEX biržoje, atėmus „Platts/S&P Global“ atlikto Šiaurės Vakarų ES ir Pietvakarių ES SGD momentinės kainos įverčio vidurkį.

³ „2022 m. vasaros ekonominė prognozė. Rusijos karas lemia prastesnes perspektyvas“, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_22_4511.

⁴ Dujų prekybos centras yra virtualus įleidimo ir išleidimo sistemos prekybos taškas, kuriame tinklo naudotojai gali vieni kitiems perduoti dujas ir kurio veiklą dažniausiai vykdo perdavimo sistemos operatorius (arba kitas paskirtas subjektas).

prekybos centro veiklą paprastai vykdo perdavimo sistemos operatorius arba kitas valstybės narės paskirtas subjektas, tvarkantis dujų nuosavybės teisės perdavimą tarp tinklo naudotojų pagal kiekio paraišką.

Dujų prekybos centruose galima prekiauti įvairiais pristatomais produktais, įskaitant virtualius arba fizinius (kai dujos turi būti pristatomos į tam tikrą fizinę vietą)⁵. Dujų prekybos centrai atlieka svarbią funkciją užtikrinant gamtinių dujų sistemos stabilumą, nes jais sudaromos sąlygos perduoti dujas iš vienu rinkos dalyvių kitiems, taigi jie yra dujų rinkos pagrindas. Europoje yra įvairių dujų prekybos centrų, iš jų pagrindiniai yra šie: Nyderlandų TTF (NL), Vokietijos „Trading Hub Europe“ (THE), Prancūzijos „Gas exchange point - North“ (PEG), Belgijos „Zeebrugge Beach“ ir ZTP, Austrijos „Virtual Trading Point“ (VTP), Italijos „Punto di Scambio Virtuale“ (PSV), Čekijos „Virtual Trading Point“ (VTP), Ispanijos „Virtual Balancing Point“ (PVB) ir Jungtinės Karalystės „National Balancing Point“ (NBP).

Ypatinga TTF ateities sandorių kainos svarba kainų formavimuisi ES sistemoje

Prekyba dujų prekybos centruose gali vykti arba sudarant nebiržinius sandorius, arba per biržas – tokiu atveju keičiantis dujomis tarp portfelių centras yra dujų pristatymo vieta. Likvidžiausias su TTF susijęs produktas yra Nyderlandų TTF dujų ateities sandoriai su pristatymu per mėnesį; jais prekiaujama biržoje „ICE Endex“. O vadinamojoje neatidėliotinių sandorių rinkoje, t. y. paros ar trumpesnio laikotarpio produktų rinkoje, likvidžiausia rinka yra Europos energetikos birža (EEX).

TTF yra virtualus prekybos taškas, su kuriuo yra susijusios tiek neatidėliotinių sandorių, tiek ateities sandorių sutartys. Su TTF susiję produktai (t. y. sutartys, kuriose TTF numatytas kaip pristatymo vieta) yra prieinami biržose ir paprastai yra plataus spektro – nuo trumpalaikių produktų (pvz., einamosios paros, kitos paros, kitos savaitės) iki produktų, kurių pristatymo laikotarpis yra keleri metai į priekį. Šiomis aplinkybėmis galima išskirti skirtingas rinkas:

neatidėliotinių sandorių rinkos (dienos ir kitos paros) yra vieta, kurioje PSO fiziškai išlaiko pusiausvyrą tinkle, kuri yra itin svarbi tiekimo saugumui užtikrinti. Tai taip pat yra fiziškai pristatytų sandorių vieta, kurioje rinkos dalyviai, reaguodami į paklausos ir pasiūlos pokyčius, pavyzdžiui, dėl oro sąlygų arba perkrovos, balansuoja savo dujų portfelius. Atsižvelgiant į riziką tiekimo saugumui ir kasdinių rinkų balansavimą, jie nėra šio pasiūlymo objektas;

išvestinių finansinių priemonių rinkos, kuriose sudaromos sutartys dėl būsimo dujų tiekimo (pvz., kitam mėnesiui ar dar labiau iš anksto), yra labai svarbios dujų įmonėms, nes padeda sumažinti perkant dujas svyruojančiose rinkose kylančią finansinę riziką. Stabilesnės ilgalaikės išvestinių finansinių priemonių kainos taip pat siunčia signalą, kad yra susidariusi patikima aplinka investicijoms į infrastruktūrą. Intervencijos į išvestinių finansinių priemonių ir ateities sandorių rinkas taip pat gali turėti įtakos finansiniam stabilumui.

Kainas nurodančios agentūros (KNA) stebi kitos paros produktų rinkų veiklą ir skelbia indeksus, įskaitant susijusius su TTF, kurie paprastai vėliau nurodomi sutartyse. Sutartyse dažnai remiamasi referencinėmis TTF kito mėnesio kainomis. Savo ruožtu su TTF susiję indeksai, signalizuojantys apie TTF neatidėliotinių sandorių arba ateities sandorių kainas, gali būti naudojami ilgesnės trukmės sutarčių kainų formulėse. Tai visų pirma susiję su tuo, kad pastaraisiais metais TTF kainos buvo laikomos patikimiausiu dujų kainų pakaitiniu rodikliu ES mastu, netgi už regiono, kurį aptarnauja TTF centras, ribų.

Biržos paprastai turi vadinamuosius tarpuskaitos namus, kurie valdo sandorio šalies riziką, nes sandoriai vykdomi sandorio šalies nežinant.

⁵ ACER(2011) „Framework Guidelines on Gas Balancing in Transmission Systems“.

TTF yra likvidžiausias dujų prekybos centras ES ir į jį daugelis orientuojasi nustatydami Europos dujų kainas, taigi prekiaujant dujomis Europoje jis yra pagrindinė prekybos ir rizikos valdymo priemonė. Pastaraisiais metais TTF indeksai Europoje buvo naudojami kaip gamtinių dujų kainų Europoje pakaitinis rodiklis. Tokia padėtis susidarė dėl specifinės geografinės dujų prekybos centro vietos – į jį tiekiamos dujos iš kelių šaltinių, įskaitant šalies viduje iš Groningeno telkinio išgautas dujas, Norvegijos dujas, SGD, taip pat didelis rusiškų dujų kiekis. Pastarąsias dujas dabar reikia pakeisti dujomis iš kitų trečiųjų šalių tiekėjų. Anksčiau rinkos dalyviai naudojo TTF kaip referencinę pakaitinę visos Europos gamtinių dujų kainą ir buvo laikoma, kad ji atspindi padėtį visoje rinkoje. Remiantis rinkos duomenimis, per pirmuosius aštuonis 2022 m. mėnesius TTF dujų prekybos apimtis sudarė apie 80 proc. visos Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės gamtinių dujų prekybos apimties (tiek pat buvo ir 2021 m. per tą patį laikotarpį). Remiantis rinkos skaičiavimais, per pirmuosius aštuonis 2022 m. mėnesius biržinės prekybos TTF dalis padidėjo iki 70 proc. Nyderlandų dujų rinkoje dujų biržos operatoriai yra „ICE ENDEX“ ir „ECC B.V.“

Įrodymai, kad kainos formuojasi netinkamai ir dėl to susidarė pernelyg dideli jų šuoliai

Neišprovokuota Rusijos agresija prieš Ukrainą ir tai, kad Rusija naudoja energiją kaip ginklą, daro didelį struktūrinį poveikį Europos gamtinių dujų rinkoms – iš esmės keičiasi į Europą tiekiamų dujų kilmė ir tai, kaip dujų srautai juda pačioje ES.

Dėl tiekimo iš Rusijos sutrikimų dujotiekiais tiekiamų rusiškų dujų dalis, palyginti su bendru dujotiekių importu į ES, šiais metais sumažėjo nuo 40 proc. iki 9 proc. Infrastruktūros, kurios reikia būtiniams srautams iš kitų šaltinių užtikrinti, dar nėra. Siekiant prisitaikyti prie naujų realijų rinkoje, pagal planą „REPowerEU“, šiuo metu šalinamos kelios tiek dujotiekių, tiek suskystintų gamtinių dujų tiekimo infrastruktūros silpnosios vietos.

Susiklosčius padėčiai, kai esama tiekimo sukrėtimų ir įsigali nauji tiekimo maršrutai, dėl Šiaurės Vakarų Europos dujų sistemos infrastruktūros ribotumo (tiek perdavimo vamzdynais iš Vakarų į Rytus, tiek SGD dujinimo pajėgumų atžvilgiu) kainų formavimosi mechanizmas visoje likusioje Europoje tapo problemiškas. Šis ribotumas buvo viena iš priežasčių, lėmusių bendrą dujų kainų didėjimą nuo krizės pradžios. Infrastruktūros trūkumai regione buvo viena iš priežasčių, dėl kurių vasarą padidėjo skirtumas tarp TTF ateities sandorių kainos ir SGD kainų pasaulinėje rinkoje. Nors anksčiau TTF ateities sandorių kaina daugelyje Europos regionų visada buvo geras ir patikimas dujų kainų pakaitinis rodiklis, jo kaip kainų orientyro aktualumas ir patikimumas tam tikruose regionuose sumažėjo, visų pirma tose šalyse, kurios turi lengvesnę prieigą prie SGD ir kitų dujų šaltinių nei tos šalys, kurios geros prieigos prie SGD neturi ir kuriose pajėgumų trūkumai užkerta kelią papildomam tiekimui.

Kainų formavimosi mechanizmo veikimo sutrikimą, darantį poveikį visai Europos rinkai, aiškiai rodo tai, kad nuo 2022 m. balandžio mėn. TTF ateities sandorių kaina atitrūko nuo kitų Europos regioninių dujų prekybos centrų kainų ir nuo profesionalių indeksų teikėjų (kainas nurodančių agentūrų) prognozuojamų SGD importo kainų įverčių. Įprastomis aplinkybėmis, kurios ir buvo per pastarąjį dešimtmetį, kai TTF kaina tapo populiariausiu gamtinių dujų kainos Europoje pakaitiniu rodikliu, skirtumas tarp TTF ir SGD kainų buvo mažesnis ir kartais net neigiamas. 2022 m. rugpjūčio mėn. pastebėtas neįprastas TTF ir kitų regioninių centrų kainų skirtumas aiškiai rodo, kad TTF negali būti tinkamas rinkos padėties už Šiaurės Vakarų Europos ribų rodiklis – lemiantis dideles kainas, kurios neatitinka visos ES pagrindinių rinkos sąlygų. Todėl sukurtas patikimesnis SGD lyginamasis indeksas Sąjungos lygmeniu, kurį pagal Reglamentą [XXXX/2022] turi parengti ACER iki 2023 m. kovo 1 d. Šiaurės Vakarų Europos rinkoje susidarius stygiui, kitoms už šios Europos dalies ribų esančioms regioninėms rinkoms gali būti daromas neadekvatus poveikis dėl sutarčių kainų indeksavimo pagal TTF.

Infrastruktūros trūkumai lėmė didelius ir precedento neturinčius TTF, nacionalinių dujų centrų ir SGD kainų skirtumus. Kol nebus pašalinti infrastruktūros trūkumai Šiaurės Vakarų Europoje, jie turės poveikio kainų formavimuisi ir toliau turės didžiulį ir neproporcingą poveikį Europos gamtinių dujų rinkoms ir ekonomikai. Kai dujotiekių srautai ir SGD terminalai pasiekia didžiausią pajėgumą, taip užtikrinant tiekimo saugumą, bet koks tolesnis kainų padidėjimas virš pasaulinių dujų kainų, kurio reikia norint į žemyną pritraukti SGD siuntas, naujų dujų nepritraukia, bet yra infrastruktūros trūkumo pasekmė. Šia padėtimi prekyautojai ir energetikos bendrovės gali pasinaudoti siekdami padidinti kainas, taip padarydami žalingą poveikį visai Sąjungai.

Taip ir susidarė padėtis, kurią matėme per paskutines dvi 2022 m. rugpjūčio mėn. savaites, kai gamtinių dujų kainos pasiekė rekordinį lygį, viršijantį 300 EUR/MWh, o žemyniniuose prekybos centruose, pavyzdžiui, TTF, kaina šoktelėjo net 70 EUR/MWh virš SGD kainos (t. y. TTF kaina buvo iki 25 proc. didesnė už SGD kainą (kaip matyti iš vidutinio Šiaurės Vakarų ir Pietų Vakarų Europos SGD momentinės kainos indekso). Tokiais atvejais galima teigti, kad TTF indeksas nebėra tinkamas kainų Europoje pakaitinis rodiklis.

Atsižvelgiant į TTF vaidmenį sudarant sutartis visoje Europoje, ne Vidurio ir Rytų Europos vartotojams teko mokėti didesnę kainą, nors gamtinės dujos pasaulio rinkose buvo gerokai pigesnės. Tokiomis aplinkybėmis ypač didelis TTF indekso šuolis, kurį daugiausia lėmė vidaus pajėgumų trūkumai Vidurio Europoje, daugeliui Europos vartotojų nebebuvo reprezentatyvus ir buvo laikomas pertekliniu ir neatspindinčiu rinkos pusiausvyros.

Dėl kainų skirtumo tarp TTF ir kitų regioninių centrų rugpjūčio mėn. tampa aišku, kodėl, rinkoje išryškėjus infrastruktūros ribotumui, TTF nebegali būti laikomas atspindinčiu už Šiaurės Vakarų Europos ribų esančios rinkos padėtį. Šiaurės Vakarų Europos rinkoje atsiradus stygiui, dėl sutarčių indeksavimo pagal TTF būtų nepagrįstai daromas poveikis kitoms regioninėms rinkoms, kurios Šiaurės Vakarų Europai nepriklauso ir kurioje sąlygos yra palankesnės.

Numatoma, kad tokia padėtis išliks ir 2023 m. Ilgalaikėje perspektyvoje apčiuopiamos investicijos į dujų jungiamąsias linijas ir SGD terminalus sumažins regioninių prekybos centrų dujų kainų skirtumus. Investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio elektros energijos gamybą visam laikui atsies elektros energijos kainas nuo dujų kainų ir sumažins spaudimą dujų kainoms tais laikotarpiais, kai yra jų trūkumas. Visų pirma tikimasi, kad šias problemas sušvelnins nauja SGD infrastruktūra, kuri pradės veikti vėliau šiais metais arba pirmaisiais 2023 m. mėnesiais. Lūkestis, kad sumažės TTF ir kitų ES prekybos centrų kainų skirtumai, yra susijęs su numatomu SGD infrastruktūros, pavyzdžiui, plaukiojančiųjų SGD saugyklų su išdujinimo įrenginiu (FSRU), diegimu, dėl kurio turėtų pagerėti infrastruktūros padėtis Šiaurės Vakarų ES. Todėl pateisinama tik laikina intervencija.

Vis dėlto bent jau kitais metais yra didžiulis poreikis pakoreguoti laikiną infrastruktūros spūščių, kurias sukėlė didžiulis struktūrinis pokytis, išjudinęs nusistovėjusią 40 proc. gamtinių dujų tiekimo į Europą pusiausvyrą, poveikį tam tikrose ES dalyse tokiomis aplinkybėmis, kai TTF kainos gali neatitikti pasaulinių dujų pasiūlos ir paklausos sąlygų. Europos rinkoms sukurtos rinkos priemonės nebuvo pritaikytos ir parengtos taip, kad tiktų dabartinėje rinkos situacijoje, kuriai būdingas didžiulis tiekimo sukrėtimas ir kurią lėmė Rusijos energijos kaip ginklo naudojimas, dėl kurio ES moka daugiau už savo dujas. Lygiai taip pat ir Europos elektros energijos rinkos modelis nebuvo parengtas tokiai krizei, tačiau itin didelės dujų kainos lėmė dideles elektros energijos kainas, atnešusias beprecedenčius pelnus tiems gamintojams, kurie gamina elektros energiją mažesnių sąnaudų technologijomis. Atsižvelgdama į 2022 m. spalio 6 d. priimtą Tarybos reglamentą dėl skubios intervencijos siekiant spręsti aukštų energijos kainų problemą, Komisija šiuo metu rengia pasiūlymą, kuriuo

siekama struktūriškai atsieti elektros energijos kainas; jis turi būti pateiktas 2023 m. pirmąjį ketvirtį.

II. ŠIO PASIŪLYMO TIKSLAI

Dėl neįprastai didelių TTF kainų pakilimų ir jų pasekmių bendram gamtinių dujų kainų lygiui Europoje politiniame lygmenyje pasigirdo nemažai raginimų imtis skubios laikinos intervencijos.

2022 m. spalio 5 d. rezoliucijoje „ES atsakas į energijos kainų padidėjimą Europoje“ Europos Parlamentas paragino „imtis priemonių dėl TTF veikimo ir subjektų“ ir laikėsi nuomonės, kad „šios priemonės galėtų apimti prekybos sustabdymo mechanizmo taikymą TTF pernelyg didelio kainų svyravimo ir kainų intervalų atveju“.

Spalio 12 d. neoficialiame energetikos ministrų susitikime Komisijos buvo paprašyta pasiūlyti priemonių solidarumo pastangoms koordinuoti, energijos tiekimui užtikrinti, kainų lygiui stabilizuoti ir namų ūkiams ir įmonėms, priverstiems mokėti daug už energiją, paremti.

Spalio mėn. pasiūlymu Komisija siekė spręsti problemas, susijusias su pernelyg didelėmis gamtinių dujų kainomis, pasiūlydama Tarybos priemonę, kuria būtų nustatyta didžiausia dinamiška kaina, tam tikromis sąlygomis leidžiama TTF neatidėliotųjų sandorių rinkose. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų neigiamo poveikio, priemonė turėtų sudaryti sąlygas nebiržinei prekybai dujomis, nedaryti poveikio ES dujų tiekimo saugumui ir ES vidaus srautams, nedidinti dujų vartojimo ir nedaryti poveikio energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų stabilumui ir tvarkingam veikimui.

2022 m. spalio 20–21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose paraginta skubiai pateikti konkrečius sprendimus dėl tam tikrų papildomų priemonių, įskaitant dėl „laikino dinamiško gamtinių dujų sandorių kainų intervalo siekiant nedelsiant apriboti pernelyg didelių dujų kainų epizodus“, prieš tai įvertinus tokio mechanizmo poveikį esamoms sutartims ir atsižvelgus į skirtingus energijos rūšių derinius bei nacionalines aplinkybes.

Pagrindinis šiame reglamente siūlomo rinkos koregavimo mechanizmo tikslas – užkirsti kelią itin dideliems dujų kainų pakilimams, kuriuos iš dalies gali sukelti kainų formavimosi mechanizmų neveiksmingumas. Pagrindinis tikslas nėra kišimasis į kainas, tinkamai atspindinčias paklausą ir pasiūlą. Taip yra todėl, kad kainų signalai yra svarbūs pritraukiant gamtinių dujų tiekimą iš trečiųjų šalių, o jo ES reikia, kad būtų ir toliau užtikrinamas tiekimo saugumas ir ekonominė gerovė.

III. PAGRINDINIAI ŠIO PASIŪLYMO ASPEKTAI

Siūlomas rinkos koregavimo mechanizmas grindžiamas 2022 m. spalio 18 d. Komisijos pasiūlyto Tarybos reglamento *dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą bei tarpvalstybinius dujų mainus ir nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus* (toliau – spalio mėn. pasiūlymas) 23 ir 24 straipsniais.

Remiantis 2022 m. spalio 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadomis⁶ ir spalio mėn. pasiūlymo⁷ 23 straipsnio 2 dalyje nustatytomis apsaugos priemonėmis, rinkos koregavimo mechanizmas parengtas taip, kad atitiktų du pagrindinius kriterijus:

⁶ Žr. 2022 m. spalio 20–21 d. išvadų 18 punktą:

„Europos Vadovų Taryba ragina Tarybą ir Komisiją skubiai pateikti konkrečius sprendimus dėl toliau nurodytų papildomų priemonių, taip pat dėl Komisijos pasiūlymų, įvertinus jų poveikį visų pirma esamoms sutartims, įskaitant poveikio ilgalaikėms sutartims nedarymą, ir atsižvelgiant į skirtingus energijos rūšių derinius bei nacionalines aplinkybes: (...) laikinas dinamiškas gamtinių dujų sandorių kainų intervalas siekiant nedelsiant apriboti pernelyg didelių dujų

- i) būtų veiksminga priemonė, apsauganti nuo itin didelių dujų kainų, ir
- ii) būtų aktyvuojamas tik jei kainos pasiekia išskirtinį lygį (palyginti su SGD kainomis), kad būtų išvengta didelių rinkos sutrikimų ir tiekimo sutarčių sutrikimų, dėl kurių gali kilti didelė rizika tiekimo saugumui.

Kainos dydis, kurį pasiekus galėtų būti aktyvuojamas rinkos koregavimo mechanizmas, galėtų būti nustatytas atsižvelgiant į ankstesnius įvykius, pavyzdžiui, 2022 m. rugpjūčio mėn. užfiksuotus itin didelius kainų šuolius.

Siūlomą mechanizmą iš esmės sudaro apsauginė viršutinė riba, taikoma kito mėnesio TTF išvestinių finansinių priemonių kainai (toliau – TTF kaina), kuri yra labai svarbi kaip referencinė kaina Europos didmeninėje dujų rinkoje. Viršutinė riba pradedama taikyti, jei TTF kainos pagrindas pasiekia iš anksto nustatytą lygį ir jei kainų šuolis neatitinka panašaus padidėjimo pasaulio rinkos lygmeniu, kurį atspindi vidutinė kitos paros kaina pagal SGD vertinimus „Daily Spot Mediterranean Marker (MED)“ ir „Daily Spot Northwest Europe Marker (NWE)“, kuriuos skelbia Niujorke įsikūręs „S&P Global Inc.“.

Siekiant užtikrinti, kad mechanizmas būtų taikomas skubiai, siūloma iš anksto nustatyti vertes, kurias pasiekus būtų aktyvuojamas mechanizmas, kad būtų išvengta ilgų sprendimų priėmimo procedūrų, dėl kurių galėtų labai pavėluoti jo aktyvavimas ir numatomas kainų slopinimo poveikis. Rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti taikomas automatiškai kai įvykdomos jo aktyvavimo sąlygos.

TTF ateities sandorių apsauginė viršutinė riba kruopščiai parinkta taip, kad nedarytų poveikio kainų formavimuisi kitose regioninėse dujų rinkose. Taip yra dėl to, kad šių kitų rinkų kainų signalus mažiau veikia dabartinės Nyderlandų prekybos centrui, taigi ir TTF, būdingos dujinimo ir perdavimo kliūtys.

Priemonės tikslas – sušvelninti didelius kainų šuolius, bet ne struktūriškai keisti kainų lygį. Nustatant intervencijos lygį kaip atskaitos tašku galima naudotis 2022 m. rugpjūčio mėn. įvykiais.

Turimais duomenimis, 2022 m. rugpjūčio 22–31 d. TTF momentinių kito mėnesio kainų atotrūkis nuo SGD kainų viršijo 57 EUR/MWh. Anksčiausiai vykdytinų priemonių kainos pasiekė lygį, viršijantį 300 EUR. Rinkos koregavimo mechanizmu turėtų būti siekiama išvengti neįprastų, tokio dydžio, koks buvo pasiektas praėjusį rugpjūčio mėn., kainų;

Kad nebūtų padidintas gamtinių dujų suvartojimas, viršutinė riba nustatyta taip, kad būtų imta taikyti tik išskirtinėmis aplinkybėmis, siekiant kovoti su galimais trumpalaikiais tikrai pernelyg dideliais kainų šuoliais. Iš tiesų, kai kainos yra pernelyg didelės, tikimasi, kad paklausos elastingumas bus labai mažas, ir tai, kad taikant viršutinę ribą bus išvengta trumpalaikio papildomo kainų padidėjimo, veikiausiai nelems reikšmingo vartojimo sumažėjimo. Galiausiai šiuo mechanizmu nesiekama struktūrinio kainų sumažinimo, kuris, jei jos būtų perduotas galutiniams vartotojams, galėtų lemti didesnę dujų suvartojimą.

kainų epizodus, atsižvelgiant į 2022 m. spalio 18 d. pasiūlyto Tarybos reglamento projekto 23 straipsnio 2 dalyje išdėstytas apsaugos priemones;“

⁷ Spalio mėn. pasiūlymo 23 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad būsimas rinkos koregavimo mechanizmas turi atitikti šias apsaugos priemones: nedaryti poveikio nebiržinei prekybai dujomis; nekelti grėsmės Sąjungos dujų tiekimo saugumui; juo turi būti atsižvelgiama į dujų taupymo tikslo įgyvendinimo pažangą; nedidinti bendro dujų suvartojimo; dėl jo formuluotės turi nebūti užkertamas kelias rinka grindžiamiems dujų srautams ES viduje; nedaryti poveikio energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų stabilumui ir tvarkingam veikimui; juo turi būti atsižvelgiama į dujų rinkos kainas įvairiose organizuotose rinkose visoje Sąjungoje.

Viršutinė riba bus taikoma tik vienam ateities sandorių produktui (TTF kito mėnesio produktams). Net ir ėmus taikyti apsauginę viršutinę ribą, rinkos operatoriai vis tiek galės pirkti neatidėliotinus dujų sandorius per ilgesnio termino išvestines finansines priemones ir nebiržines priemones, kurioms mechanizmas nedaro tiesioginio poveikio. Todėl nesitikima, kad mechanizmo aktyvavimas lemtų dujų normavimą ar jų tiekimo saugumo problemas.

Rinkos koregavimo mechanizme numatytos veiksmingos apsaugos priemonės, pvz., didelės intervencijos ribos, atidi stebėseną, leidžianti įsikišti į mechanizmą, jei jis neigiamai veiktų tiekimo saugumą.

Atsižvelgiant į galimus padėties rinkoje pokyčius ir siekiant galėti reaguoti į galimus nenumatytus neigiamus kainų ribos padarinius, pasiūlyme numatytos veiksmingos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad mechanizmo taikymą būtų galima bet kuriuo metu sustabdyti, jei dėl jo kiltų didelių rinkos sutrikimų, darančių poveikį tiekimo saugumui ir srautams ES viduje, arba būtų akivaizdi tokių sutrikimų rizika. Apsauginės ribos taikymas būtų automatiškai deaktyvuojamas, jei kasdienės peržiūros metu paaiškėtų, kad jos aktyvavimo sąlygos nebetenkinamos. Vertinant mechanizmo poveikį taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kaip laikomasi ES paklausos mažinimo tikslų.

IV. SUDERINAMUMAS SU TOJE PAČIOJE POLITIKOS SRITYJE GALIOJANČIOMIS NUOSTATOMIS

2022 m. kovo 23 d. Europos Komisija pateikė komunikatą „Energijos tiekimo saugumas ir prieinamos kainos: neatidėliotinių priemonių galimybės ir pasirengimas kitai žiemai“ (COM(2022) 138 *final*), kuriame ji išdėstė tikslą užtikrinti dujų tiekimą už priimtina kainą kitą žiemą ir vėliau. Komunikate kaip galimybė, svarstyta siekiant sušvelninti staigų energijos kainų kilimą, minimas dujų kainos apribojimas arba moduliavimas reguliavimo priemonėmis. 2022 m. spalio mėn. Europos Komisija, atsižvelgdama į didėjančią krizę, paskelbė komunikatą, kuriame dar kartą patvirtino, kad aukštų energijos kainų problemą reikia spręsti tikslinėmis ir suderintomis priemonėmis. Komunikate Komisija pasiūlė nustatyti kainų ribojimo mechanizmą, kuris prireikus būtų taikomas per pagrindinę Europos dujų biržą – TTF. Dabartinis pasiūlymas dėl rinkos koregavimo mechanizmo, kuriuo siekiama sušvelninti labai didelių dujų kainų poveikį, papildo Komisijos komunikatuose nustatytas priemones.

Šis pasiūlymas nekelia pavojaus 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių nustatytiems tikslams ir principams. Pasiūlymu užtikrinama, kad, susidarius regioninei ar Sąjungos ekstremaliajai situacijai, rinkos koregavimo mechanizmas nepagrįstai neapribotų dujų tiekimo vidaus rinkoje, kas sukeltų pavojų Sąjungos dujų tiekimo saugumui.

Šis pasiūlymas priskirtinas grupei priemonių, skirtų dabartinei energetikos krizei spręsti, kurias Taryba priėmė per pastaruosius mėnesius.

Visų pirma šis pasiūlymas yra glaudžiai susijęs su Tarybos reglamentu (ES) 2022/1369 ir dera su jo tikslais. Konkrečiai, juo užtikrinama, kad Komisija turėtų turėti galimybę sustabdyti rinkos koregavimo mechanizmo taikymą tuo atveju, jei, remiantis iš valstybių narių pagal Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 8 straipsnį gautais dujų suvartojimo ir poreikio mažinimo duomenimis, jo taikymas darytų neigiamą poveikį Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 straipsnyje nustatyto dujų taupymo tikslo įgyvendinimo pažangai arba apskritai didintų dujų suvartojimą.

Be to, reguliari ir veiksminga stebėseną ir ataskaitų teikimas yra labai svarbūs valstybių narių pažangai įgyvendinant savanoriškas ir privalomas paklausos mažinimo priemones vertinti. Tuo tikslu, be Tarybos reglamente (ES) 2022/1369 numatytų stebėsenos ir ataskaitų teikimo priemonių, ne vėliau kaip per dvi savaites po rinkos koregavimo įvykio valstybės narės turi pranešti Komisijai, kokių priemonių jos ėmėsi dujų ir elektros energijos suvartojimui sumažinti reaguodamos į rinkos koregavimo įvykį, nebent Komisija būtų priėmusi sprendimą sustabdyti mechanizmo taikymą. Poreikio mažinimas visoje Sąjungoje yra Sutartyje įtvirtinto solidarumo principo išraiška.

Siekiant užtikrinti, kad rinkos koregavimo įvykis nepanaikintų paskatos toliau mažinti paklausą, po rinkos koregavimo įvykio aktyvavimo turėtų būti pateiktas Komisijos pasiūlymas Tarybos reglamente (ES) 2022/1369 numatytų paklausos mažinimo tikslų taikymą pratęsti po 2023 m. kovo 31 d.

Valstybės narės turėtų galėti pačios rinktis tinkamas priemones paklausos sumažinimui pasiekti. Nustatydamos tinkamas paklausos mažinimo priemones valstybės narės turėtų apsvaistyti galimybę naudotis Komisijos 2022 m. liepos 20 d. komunikate „Sutaupytos dujos – saugu žiemą“ jos nurodytomis priemonėmis.

Be to, šis pasiūlymas papildo spalio mėn. pasiūlymo 15 straipsnyje nustatytus tikslus įvesti einamosios paros svyravimo valdymo mechanizmą trumpalaikiams rinkos svyravimams mažinti ir pavesti ACER parengti ir paskelbti lyginamuosius SGD paros kainų indeksus, kad būtų pagerintas indeksų reprezentatyvumas, kaip nustatyta spalio mėn. pasiūlymo 18 straipsnyje. Kadangi spalio mėn. pasiūlyme numatyta priemonė, kuria siekiama apriboti kraštutinius pokyčius per trumpą laiką (sistemos išjungiklis), ir jos nepakanka tokioms problemoms, kurias matėme 2022 m. rugpjūčio mėn., spręsti, šiuo atžvilgiu šis pasiūlymas papildo spalio mėn. pasiūlymą.

Be to, dabartinis pasiūlymas dera su Europos žaliojo kurso tikslais, visų pirma su siekiu užtikrinti saugų ir įperkamą ES energijos tiekimą – jame numatomas mechanizmas, kuris sušvelnins itin didelių dujų kainų poveikį ES vartotojams ir jos valstybėms narėms, tačiau kartu jis parengtas taip, kad kainos struktūriškai nesumažėtų, nes, jei mažesnės kainos būtų perkeltos galutiniams vartotojams, tai galėtų lemti didesnę dujų suvartojimą.

V. SUDERINAMUMAS SU KITOMIS SĄJUNGOS POLITIKOS SRITIMIS

Pasiūlymas yra suderinamas su kitomis Sąjungos politikos sritimis, visų pirma su vidaus rinkos politikos taisyklėmis, įskaitant konkurencijos taisykles ir finansų rinkų taisykles. Visų pirma juo papildomas Europos rinkos infrastruktūros reglamentas (ERIR), kuriuo siekiama sumažinti sisteminę riziką, padidinti nebiržinės prekybos rinkos skaidrumą ir išsaugoti finansinį stabilumą, taip pat Finansinis reglamentas (pvz., FPRD II), kuriame reikalaujama, kad reguliuojamos rinkos sukurtų mechanizmų rinkinį, kad būtų sustabdytas didelis finansų rinkų svyravimas ir užkirstas kelias klaidingiems prekybos modeliams. Pasiūlymu nederamai nepažeidžiami konkurencijos teisės principai. Visų pirma, rinkos koregavimo mechanizmas sukurtas taip, kad būtų įsikišama tik pernelyg daug pakilus kainoms, kai TTF indeksas nebėra tinkamas kainų, patikimai atspindinčių rinkos dinamiką Europoje, pakaitinis rodiklis.

IV. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

1. Teisinis pagrindas

Šios laikinos priemonės teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 122 straipsnio 1 dalis. Priemonės pagal SESV 122 straipsnio 1 dalį turi būti taikomos reaguojant į ekstremaliąją situaciją arba išskirtinę padėtį, sukeliančią didelių ekonominių sunkumų valstybėse narėse, visų pirma tais atvejais, kai kyla didelių energijos tiekimo sunkumų, kurių negalima išspręsti įprastomis priemonėmis. Be to, priemonių turi būti imamasi iš solidarumo ir jos turi būti griežtai laikinos.

Šiuo pasiūlymu, kaip ir ankstesnėmis laikinomis kovos su krize priemonėmis, kurias Taryba priėmė pastaraisiais mėnesiais, sprendžiama sunki ekonomikos krizė, kurią sukėlė, *inter alia*, energijos tiekimo sunkumai. Rinkos koregavimo mechanizmas yra laikino pobūdžio.

2. Solidarumas

Rusijai užpuolus Ukrainą, dujų kainos pasiekė nematytas aukštumas, ypač dideli jų šuoliai įvyko 2022 m. rugpjūčio mėn. Dujų rinkų nepastovumas, neregėtas dujų kainų padidėjimas ir išskirtiniai šuoliai skirtingas valstybes nares paveikė nevienodai. Tačiau visoms valstybėms narėms susirūpinimą kelia netiesioginis kainų šuolių poveikis, pavyzdžiui, didėjančios energijos kainos ir infliacija.

Kainų formavimosi sistemos trūkumai skirtingose valstybėse narėse atlieka nevienodą vaidmenį: kai kuriose valstybėse narėse (pvz., Vidurio Europos valstybėse narėse) kainų padidėjimas yra reprezentatyvesnis nei kitose valstybėse narėse (pvz., valstybėse narėse, esančiose periferijoje arba turinčiose kitų tiekimo galimybių). Siekiant išvengti fragmentiškų veiksmų, kurie galėtų suskaidyti integruotą ES dujų rinką, vadovaujantis solidarumo dvasia reikia imtis bendrų veiksmų. Tai taip pat labai svarbu siekiant užtikrinti tiekimo saugumą Sąjungoje.

Be to, bendromis apsaugos priemonėmis – kurios gali būti labiau reikalingos valstybėse narėse, kuriose nėra tiekimo alternatyvų, nei valstybėse narėse, kuriose tų alternatyvų yra daugiau – užtikrinamas koordinuotas požiūris kaip energetinio solidarumo išraiška, kuris neseniai buvo patvirtintas kaip pagrindinis ES teisės principas⁸.

Iš tiesų, nors skirtingų valstybių narių finansinė rizika ir nauda labai skiriasi, rinkos koregavimo mechanizmas yra solidariai pasiektas kompromisas, kuriuo visos valstybės narės susitaria prisidėti prie rinkos koregavimo ir sutinka su tais pačiais kainų formavimosi apribojimais, net jei kainų formavimosi mechanizmo trūkumų lygis ir finansinis TTF kainų poveikis ekonomikai skirtingose valstybėse skiriasi.

Taigi rinkos koregavimo mechanizmas stiprintų Sąjungos solidarumą išvengiant pernelyg didelių kainų, kurios daugeliui valstybių narių yra nepakeliamos net ir trumpą laiką. Siūloma priemonė padės užtikrinti, kad visų valstybių narių dujų tiekimo įmonės galėtų solidariai pirkti dujas priimtinomis kainomis;

⁸ 2021 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas Vokietija / Lenkija, C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598.

3. Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Planuojamos šios iniciatyvos priemonės atitinka subsidiarumo principą. Kadangi dujų ir finansų rinkos yra labai integruotos, Sąjungos lygmens veiksmai yra veiksmingiausias būdas spręsti Sąjungos masto kainų šuolių problemą.

ES rinkos dalyviai orientuojasi į TTF, nes tai yra likvidžiausias dujų prekybos centras Europoje ir buvo laikoma, kad jis atspindi padėtį visoje rinkoje. Tačiau išorės veiksniai sutrikdė rinkos veikimą – visų pirma susvyravo TTF lyginamojo indekso kaip objektyvaus parametro dujų vartotojams visoje Europoje vaidmuo. Todėl būtina veikti suderintai ES lygmeniu, kad būtų galima reaguoti į išskirtines situacijas, kuriose TTF negali būti tinkamas lyginamasis standartas visos ES rinkos dalyviams.

Atsižvelgiant į precedento neturintį dujų tiekimo krizės pobūdį ir jos tarpvalstybinį poveikį, veiksmai Sąjungos lygmeniu yra pagrįsti, nes valstybės narės vienos negali pakankamai veiksmingai pašalinti didelių ekonominių sunkumų, kylančių dėl staigaus energijos kainų kilimo ir didelių tiekimo sutrikimų, rizikos. Tik valstybių narių solidarumu pagrįstais ES veiksmais galima užtikrinti, kad staigus energijos kainų kilimas nesukels ilgalaikės žalos piliečiams ir ekonomikai.

Kadangi šių tikslų dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones.

4. Proporcingumo principas

Atsižvelgiant į precedento neturinčią geopolitinę padėtį ir didelę grėsmę piliečiams ir ES ekonomikai, akivaizdu, kad būtina imtis koordinuotų veiksmų.

Šiame pasiūlyme nustatytas draudimas sudaryti sandorius dėl anksčiausiai vykdytinų TTF išvestinių finansinių priemonių, jei viršijama viršutinė riba, yra tinkama priemonė siekiant išvengti pernelyg didelių kainų visoje Europoje, įskaitant kitas rinkas visoje ES.

Kainos siūlymo ribos, nustatomos siekiant spręsti kainų formavimosi mechanizmų problemą, galinčią turėti žalingą poveikį vartotojams, yra įprastas dalykas prekybos rinkose. Toks mechanizmas naudojamas, pavyzdžiui, ES elektros energijos rinkose (žr., pvz., Reglamento (ES) 2019/943 10 straipsnį), taip pat taikomas ne ES rinkose, pavyzdžiui, JAV. Pavyzdžiui, Čikagos prekių biržoje (CME), kurioje prekiaujama „Henry Hub“ ateities sandoriais, nustatytos kainų ribos ir kainų intervalai. Kainų ribos yra didžiausias per vieną prekybos sesiją leistinas ateities sandorių kainų intervalas.

Be to, mechanizmu nesiekama kištis į įprastą paklausos ir pasiūlos sąveiką ir apriboti normalų kainų formavimąsi. Jis gali būti aktyvuojamas tik labai išskirtinėmis aplinkybėmis, kai TTF kainų padidėjimas nėra susijęs su kainomis kitose biržose, todėl tuo metu kyla abejonių, ar jas tinka laikyti referencinėmis kainomis.

Rinkos koregavimo mechanizmas būtų aktyvuotas tik išskirtinėmis aplinkybėmis ir būtų naudojamas griežtai ribotą laiką. Mažai tikėtina, kad bus padarytas didelis poveikis kitų dujų prekybos centrų likvidumui. Šiose rinkose taip pat prekiaujama TTF sutartimis apsidraudimo tikslais, tačiau kainų ribos gali suteikti informacijos rinkos dalyviams apie apsidraudimo strategijas, kad ateityje jie galėtų apsidrausti nuo didelių kainų. Giliau žemyne esančios rinkos, neturinčios prieigos prie SGD, buvo glaudžiai susiderinusios su TTF, todėl bet kokia TTF taikoma viršutinė kainų riba turės ribotą poveikį jų likvidumui.

Be to, kainos siūlymo riba bus nedelsiant deaktyvuota, kai šios išskirtinės aplinkybės išnyks. Be to, rinkos koregavimo mechanizmas yra papildytas išsamiu apsaugos priemonių rinkiniu, pagal kurį galima sustabdyti mechanizmo taikymą, jei atsirastų nenumatytų rinkos sutrikimų, darančių neigiamą poveikį tiekimo saugumui ir srautams ES viduje. Galiausiai priemonė neturi nederamo poveikio rinkos dalyvių teisėms toliau vykdyti verslą, nes prekybos operacijų sandorių riba neturės poveikio rinkos dalyvių teisėms sudaryti dvišalius arba nebiržinius sandorius.

Taigi intervencija neviršija to, kas būtina siekiamam politikos tikslui pasiekti, todėl yra proporcinga. Siekiant sumažinti neįprastai didelių dujų kainų poveikį rinkos koregavimo mechanizmas yra tinkama, būtina ir proporcinga priemonė.

5. Priemonės pasirinkimas

Atsižvelgdama į energetikos krizės mastą ir jos socialinio, ekonominio ir finansinio poveikio dydį, Komisija mano, kad yra tinkama priimti reglamentą, kuris yra taikomas bendrai, tiesiogiai ir nedelsiant. Taip būtų sukurtas greitas ir vienodas visos Sąjungos masto bendradarbiavimo mechanizmas.

V. EX POSTVERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

1. Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis

Kadangi pasiūlymą reikėjo parengti skubiai, kad Taryba spėtų laiku jį priimti, surengti konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis nebuvo įmanoma.

Tačiau rugsejo 7 d. įvyko specialus seminaras su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis dėl galimų skubių intervencijų dujų rinkose.

2022 m. lapkričio 7 d. surengtas seminaras rinkos koregavimo mechanizmui su pagrindiniais rinkos dalyviais ir valstybėmis narėmis aptarti, siekiant nustatyti tinkamiausius tolesnius veiksmus. Be to, po 2022 m. spalio 18 d. Komisijos pasiūlymo dėl naujų priemonių dėl bendro dujų pirkimo, kainų ribojimo mechanizmų ir skaidraus infrastruktūros naudojimo, taip pat dėl valstybių narių solidarumo ir paklausos valdymo buvo apsikeista nuomonėmis su valstybėmis narėmis Tarybos darbo grupės posėdžiuose.

Tai leido nustatyti tinkamas apsaugos priemones, kad būtų kuo labiau sumažinta bet kokia galima su mechanizmu susijusi rizika.

2. Pagrindinės teisės

Rinkos koregavimo mechanizmas yra laikinas ir aktyvuojamas tik kai tenkinamos tam tikros sąlygos. Šios sąlygos savo ruožtu atspindi situaciją, kuri yra žalinga Sąjungos ekonomikai ir jos energetiniam saugumui, ir todėl turėtų būti sprendžiama. Be to, rinkos koregavimo mechanizme numatytos patikimos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užkirstas kelias bet kokiai su pagrindinėmis teisėmis susijusiai problemai. Rinkos koregavimo mechanizme numatyta jį deaktyvuoti, jei tik nebėra pagrindo jį taikyti atsižvelgiant į padėtį gamtinių dujų rinkoje. Ir net jei sąlygos, dėl kurių rinkos koregavimo mechanizmas aktyvuojamas, išlieka, reglamente numatyta galimybė sustabdyti mechanizmo taikymą nenumatyto rinkos sutrikdymo atveju. Komisija yra įpareigota priimti tokius sprendimus sustabdyti mechanizmo taikymą, jei atsirastų nenumatytų rinkos sutrikdymų.

Todėl rinkos koregavimo mechanizmas yra proporcingas ir tinkamai pagrįstas, nes jis nedaro didesnio bei būtina poveikio pagrindinėms teisėms, pavyzdžiui, laisvei užsiimti verslu, atsižvelgiant į tai, kokį poveikį turėtų neveikimas Sąjungos ekonomikai ir jos energetiniam saugumui.

VI. POVEIKIS BIUDŽETUI

Su šiuo pasiūlymu susijęs poveikis ES biudžetui yra Europos Komisijos Energetikos generalinio direktorato (GD) žmogiškųjų išteklių išlaidos.

Šis precedento neturintis mechanizmas apima užduotis, be kita ko, susijusias su biržos prekių rinkų veikimu ir tiekimo saugumu, kurių šiuo metu Komisijos funkcijos neapima. Atsižvelgiant į atsakomybės lygį, susijusį su tokia užduotimi, labai svarbu užtikrinti, kad Komisijos tarnybos tinkamai prisidėtų, t. y. reikėtų sustiprinti energetikos generalinio direktorato vaidmenį finansų ir rinkos stebėsenos ir vertinimo srityje (6 visos darbo dienos ekvivalentai). ACER parama stebint, aktyvuojant ir sustabdant rinkos koregavimo mechanizmą bus labai svarbi veiksmingam jo įgyvendinimui. Todėl su šiuo pasiūlymu susijęs poveikis ES biudžetui taip pat susijęs su ACER žmogiškaisiais ištekliais ir kitomis administracinėmis išlaidomis (6 visos darbo dienos ekvivalentai).

VII. KITI ELEMENTAI

Netaikoma.

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

**kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų,
nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas**

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 122 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Centrinio Banko nuomonę,

kadangi:

- (1) neišprovokuota ir nepateisinama Rusijos Federacijos karinė agresija prieš Ukrainą ir beprecedentis valstybėms narėms Rusijos Federacijos tiekiamų gamtinių dujų kiekio sumažinimas kelia grėsmę Sąjungos ir jos valstybių narių tiekimo saugumui. Be to, tai, kad Rusijos Federacija naudoja dujų tiekimą kaip ginklą ir manipuliuoja rinkomis tyčia trikdydama dujų srautus, lėmė staigų energijos kainų padidėjimą Sąjungoje. Prie kainų svyravimo ir šuolių dar prisidėjo tiekimo maršrutų keitimasis, dėl kurio Europos dujų infrastruktūroje susidarė perkrova, alternatyvių dujų tiekimo šaltinių neturėjimas ir prie tiekimo sukrėtimo sąlygų nepritaikytos kainų formavimosi sistemos. Gamtinių dujų kainų didėjimas kelia pavojų Sąjungos ekonomikai: aukštesnės elektros energijos kainos lemia didelę ilgalaikę infliaciją, mažinančią perkamąją vartotojų galią, didėja gamybos sąnaudos, ypač energijai imlioje pramonėje, ir kyla didelė grėsmė tiekimo saugumui;
- (2) 2022 m. gamtinių dujų kainos itin svyravo, o 2022 m. rugpjūčio mėn. kai kurie lyginamieji indeksai pasiekė visų laikų rekordus. 2022 m. rugpjūčio mėn. užfiksuotą neįprastą gamtinių dujų kainų dydį lėmė įvairūs veiksniai, be kita ko, sunkumai užtikrinti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, susiję su pastangomis pripildyti dujų saugyklas ir dujotiekiu tiekiamų dujų srautų mažėjimu, tolesnių tiekimo sutrikimų baimė ir Rusijos manipuliavimas rinka, taip pat tai, kad kainų formavimosi mechanizmas nebuvo pritaikytas prie tokių staigių paklausos ir pasiūlos pokyčių ir todėl dar padidino ir taip didžiulius kainų šuolius. Per praėjusį dešimtmetį nuo 5 iki 35 EUR/MWh svyravusios gamtinių dujų kainos Europoje išaugo tiek, kad 1000 proc. viršijo iki tol Sąjungoje fiksuotas vidutines kainas. Nyderlandų TTF dujų ateities sandorių (trijų mėnesių arba ketvirčio produktų), kuriais prekiaujama biržoje ICE ENDEX⁹, kaina pasiekė šiek tiek mažiau nei 350 EUR/MWh, o TTF kitos paros dujų,

⁹ ICE ENDEX – viena iš pagrindinių energijos biržų Europoje. Kalbant apie dujas, joje vykdoma reguliuojama prekyba Nyderlandų virtualiojo prekybos taško „Title Transfer Facility“ (TTF) ateities ir pasirinkimo sandoriais.

kuriomis prekiaujama EEX, kaina siekė 316 EUR/MWh. 2022 m. rugpjūčio mėn. užfiksuotos didžiausios per visą istoriją dujų kainos;

- (3) po to, kai 2022 m. rugsėjo mėn. greičiausiai dėl sabotazo buvo pažeistas dujotiekio „Nord Stream 1“ vamzdynas, nebėra galimybės dujų tiekimo iš Rusijos į Sąjungą apimčiai artimiausiu metu padidėti iki prieškarinio lygio. Išlieka akivaizdus pavojus, kad Europos vartotojai ir įmonės patirs ir daugiau ekonomiškai žalingų dujų kainų šuolių. Neprognozuojami įvykiai, kaip antai avarijos, vamzdynų sabotžas, audros, dėl kurių sutrikdomas dujų tiekimas Europai arba smarkiai padidėja paklausa, gali kelti grėsmę tiekimo saugumui. Tikėtina, kad staigus stygiaus baimės sukelta įtampa ir nervingumas rinkoje tvyros ne tik šią žiemą, bet ir kitais metais, nes prisitaikymas prie tiekimo sukrėtimų ir naujų tiekimo santykių užmezgimas bei infrastruktūros sukūrimas turėtų užtrukti metus ar daugiau;
- (4) Nyderlandų virtualiojo prekybos taško „Title Transfer Facility“ (toliau – TTF) nustatyta kaina paprastai laikoma standartiniu rodikliu nustatant kainas Europos dujų rinkose. Taip yra dėl paprastai didelio TTF likvidumo, kurį lemia keletas veiksnių, be kita ko, jo geografinė padėtis, kuri prieš karą sudarė jam sąlygas gauti gamtinių dujų iš kelių šaltinių, įskaitant didelius kiekius iš Rusijos. Todėl TTF nustatyta kaina plačiai naudojama kaip referencinė kaina dujų tiekimo sutarčių kainų apskaičiavimo formulėse ir kaip bazinė kaina per apsidraudimo / išvestinių finansinių priemonių operacijas, vykdomas įvairiose Sąjungos vietose, taip pat ir tiesiogiai su TTF nesusijusiuose prekybos centruose. Rinkos duomenimis, TTF prekybos taškui teko apie 80 proc. per pirmuosius aštuonis 2022 m. mėnesius Europos Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje parduoto bendro gamtinių dujų kiekio;
- (5) tačiau 2022 m. vasario mėn. prasidėję ES energijos rinkas sutrikdę pokyčiai paveikė didmeninėse dujų rinkose taikomų tradicinių kainų formavimosi mechanizmų, visų pirma TTF lyginamojo indekso, veikimą ir veiksmingumą. Nors anksčiau TTF kaina buvo tinkamas dujų kainų kituose Europos regionuose rodiklis, nuo 2022 m. balandžio mėn. ji atitrūko nuo kainų kituose Europos prekybos centruose ir vietose ir nuo kainas nurodančių agentūrų skelbiamų SGD importo kainų įverčių. Tai daugiausia lėmė tam tikri Šiaurės Vakarų Europos dujų sistemai būdingi infrastruktūros trūkumai, susiję tiek su perdavimu vamzdynais (iš vakarų į rytus), tiek su SGD pakartotinio dujinimo pajėgumu. Šie trūkumai buvo viena iš priežasčių, lėmusių bendrą dujų kainų didėjimą nuo krizės, kilusios Europoje, kai Rusija pradėjo naudoti energiją kaip ginklą, pradžios. Neįprastas atotrūkis tarp TTF ir kitų regioninių prekybos centrų 2022 m. rugpjūčio mėn. rodo, kad dabartinėmis specifinėmis rinkos aplinkybėmis TTF kaina negali tinkamai atspindėti rinkos padėties už Šiaurės Vakarų Europos, kurios rinkos šiuo metu kenčia dėl infrastruktūros trūkumų, ribų. Tuo metu, kai Šiaurės Vakarų Europos rinkoje patiriamas stygius, kitose už šios Europos dalies ribų esančiose regioninėse rinkose gali būti susiklosčiusios palankesnės sąlygos, todėl jas gali netinkamai veikti sutarčių kainų indeksavimas pagal TTF indeksą. Todėl, nors Šiaurės Vakarų Europoje TTF tebeatlieka savo vaidmenį – užtikrinti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, būtina imtis veiksmų, kuriais būtų apribotas kitoms regioninėms ES rinkoms neįprastai didelių TTF kainų šuolių daromas poveikis;
- (6) su dabartiniais kainų formavimosi mechanizmais susijusias problemas galima spręsti įvairiomis priemonėmis. Viena iš galimybių, kurias turi dėl pastarojo meto rinkos sutrikimų ir kainų formavimosi sistemų trūkumų kenčiančios Europos įmonės, yra persiderėti dėl galiojančių TTF kaina grindžiamų sutarčių. Su TTF atieties sandoriais susietos kainos dabar yra nebe tokios tikslingos kaip anksčiau ir nebūtinai atspindi dujų rinkos padėtį už Šiaurės Vakarų Europos ribų, todėl kai kurie pirkėjai gali bandyti

dabartines su kainų formavimusi ir TTF lyginamuoju indeksu susijusias problemas išspręsti persiderėdami su sutarčių partneriais arba pagal aiškias sutarties sąlygas, arba pagal bendruosius sutarčių teisės principus;

- (7) importuojančios įmonės arba jų vardu veikiančios valstybės narės taip pat gali kreiptis į tarptautinius partnerius siekdamas persiderėti dėl galiojančių arba susitarti dėl naujų tiekimo sutarčių, kuriose būtų nustatytos tinkamesnės prie dabartinės kintančios padėties pritaikytos kainų apskaičiavimo formulės. Galimybių sumažinti energijos importo kainą, taip sumažinant ir intervencijos į rinką būtinybę, gali suteikti koordinuotas pirkimas naudojant pagal Reglamentą (ES) [2022/XXXX] sukurtą IT priemonę;
- (8) be to, finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose jau yra numatytos tam tikros apsaugos priemonės, kuriomis siekiama išvengti itin didelio kainų nepastovumo, pavyzdžiui, reikalaujama, kad prekybos vietos įdiegtų vadinamuosius trumpalaikius sistemos išjungiklius, padedančius tuo tikslu kelioms valandoms apriboti staigų kainų didėjimą. Tarybos reglamento (ES) [2022/XXXX] 15–17 straipsniuose nustatytas einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmas padeda išvengti itin didelio kainų svyravimo energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkose vienos paros laikotarpiu. Tačiau šie mechanizmai veikia tik trumpą laiką ir jais nesiekama užtikrinti, kad rinkos kainos nepasiektų tam tikro pernelyg didelio dydžio;
- (9) dar vienas svarbus elementas siekiant spręsti itin didelių kainų šuolių problemą yra poreikio mažinimas. Dujų ir elektros energijos poreikio mažinimas gali paskatinti kristi rinkos kainas ir taip padėti mažinti su neįprastai didelėmis dujų kainomis susijusias problemas. Todėl, atsižvelgiant į 2022 m. spalio 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, šiame reglamente turėtų būti numatyta veiksminga tvarka, padedanti užtikrinti, kad būtų išnaudotas visas poreikio mažinimo potencialas ir kad aktyvavus mechanizmą nepadidėtų dujų suvartojimas;
- (10) taigi, nors esama priemonių, galinčių padėti suvaldyti kai kuriuos iš veiksnių, dėl kurių kyla su kainų formavimusi dujų rinkose susijusių problemų, tos priemonės negarantuoja greito ir pakankamai patikimo dabartinių problemų sprendimo;
- (11) todėl būtina sukurti TTF kito mėnesio išvestinių finansinių priemonių rinkoje atliekamiems gamtinių dujų sandoriams taikytiną laikiną rinkos koregavimo mechanizmą, kuris padėtų iš karto apsaugoti nuo pernelyg didelių dujų kainų;
- (12) 2022 m. spalio 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose Komisijai buvo suteikti įgaliojimai pasiūlyti teisės aktą dėl rinkos koregavimo mechanizmo, kuris būtų pagrįstas 2022 m. spalio 18 d. Komisijos pateikto Tarybos reglamento dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą bei tarpvalstybinius dujų mainus ir nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus pasiūlymo (toliau – spalio mėn. pasiūlymas) 23 ir 24 straipsniais;
- (13) kuriant rinkos koregavimo mechanizmą, reikėtų atsižvelgti į 2022 m. spalio 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose ir spalio mėn. pasiūlymo 23 ir 24 straipsniuose nustatytus pagrindinius kriterijus ir apsaugos priemones. Be to, jie turėtų būti taikomi siekiant užtikrinti, kad aktyvuoto rinkos koregavimo mechanizmo taikymas būtų nutrauktas, jei sąlygų, dėl kurių jis buvo aktyvuotas, nebeliktų, arba jei kiltų nenumatytų rinkos sutrikimų;
- (14) siekiant išvengti didelių rinkos sutrikimų ir su tiekimo sutartimis susijusių trikdžių, galinčių sukelti didelį pavojų tiekimo saugumui, sukurtas rinkos koregavimo mechanizmas turėtų atitikti du pagrindinius kriterijus: jis turėtų padėti veiksmingai

apsisaugoti nuo itin didelių dujų kainų šuolių ir turėtų būti aktyvuojamas tik tuo atveju, jei kainos taptų ypač didelės, palyginti su kainomis pasaulinėse rinkose;

- (15) intervenciniu rinkos koregavimo mechanizmo taikymo veiksmu turėtų būti siekiama šalinti tik svarbiausius su kainų formavimusi susijusius trūkumus. Dujų tiekimo sutartims plačiausiai visoje ES naudojamas lyginamasis indeksas yra atsiskaitymo pagal TTF kito mėnesio išvestines finansines priemones kaina. Dėl kitų lyginamųjų indeksų tokių pačių problemų, kurias visų pirma lemia su pajėgumais susiję trūkumai Vidurio Europoje, nekyla. TTF referencinę kito mėnesio kainą naudoja ne tik daugelis pagal ją savo išvestinių finansinių priemonių kainas nustatančių prekyautojų – ja savo tiekimo sutartyse dažnai remiasi ir dujų tiekimo įmonės. Todėl svarbu intervenciją taikyti tik atsiskaitymo pagal TTF kito mėnesio išvestines finansines priemones kainai;
- (16) rinkos koregavimo mechanizmo taikymas turėtų duoti aiškų signalą rinkai, kad ES nesitaikstys su pernelyg didelėmis netobulos kainų formavimosi sistemos nulemtomis kainomis. Be to, mechanizmu nustatytos aiškios prekybos dujomis taikomos ribos turėtų suteikti tikrumo rinkos dalyviams, o jo taikymas labiau apsaugotų tiek įmones, tiek namų ūkius nuo pernelyg didelių energijos kainų ir taip padėtų jiems sutaupyti daug lėšų;
- (17) mechanizmu turėtų būti nustatyta apsauginė viršutinė TTF kito mėnesio išvestinių finansinių priemonių kainos riba. Viršutinė riba turėtų būti pradėta taikyti tuo atveju, jei TTF kaina pasiektų iš anksto nustatytą dydį ir jei regioninėje ar pasaulinėje rinkoje nebūtų fiksuojama panašaus kainų šuolio. Turėtų būti užtikrinta, kad aktyvavus mechanizmą nebebūtų priimami prekybos pavedimai, kurių kaina viršija apsauginę viršutinę 275 EUR ribą; siekiant užtikrinti minimalų intervencijos nuspėjamumą, ši viršutinė riba turėtų tam tikrą laiką nekisti. Jei ji kistų kasdien, būtų neišvengta nepatogumų, nes tokiu atveju padėtis būtų ne tokia skaidri ir sunkiau prognozuojama rinkos dalyviams, o tai apribotų jų galimybes koreguoti savo ateities lūkesčius. Iš anksto nustatyta apsauginė viršutinė riba suteikia rinkos dalyviams galimybę atitinkamai koreguoti savo lūkesčius dėl būsimos kainų raidos. Tačiau rinkos koregavimo mechanizmas turėtų turėti ir dinamiškų elementų. Siekiant atsižvelgti į rinkos dinamiką, turėtų būti numatytos reguliarios peržiūros ir galimybė bet kuriuo metu nustoti taikyti kainos siūlymo ribą. Priimant sprendimus dėl mechanizmo aktyvavimo, reikėtų atsižvelgti ir į laikui bėgant kintantį TTF Europos dujų momentinių kainų indekso atotrūkį nuo referencinės kainos, grindžiamos vidutine kaina, apskaičiuota pagal su Europos prekybos centrais susijusius SGD kainos įverčius;
- (18) siekiant išvengti rizikos, kad, nustačius TTF kito mėnesio išvestinių finansinių priemonių kainos siūlymo ribą, gamtinių dujų tiekėjai ar prekyautojai imsis neteisėtų slapta sutartų veiksmų, finansų reguliavimo institucijos, Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – ACER) ir kompetentingos institucijos rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimo laikotarpiu turėtų ypač atidžiai stebėti dujų ir energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkas;
- (19) rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti laikinas ir aktyvuojamas tik siekiant apsaugoti nuo itin didelių gamtinių dujų kainų tais atvejais, kai jų dydis nesusijęs su kainomis kitose dujų biržose. Todėl, kad būtų galima taikyti rinkos koregavimo mechanizmą, turėtų būti tenkinamos dvi sąlygos;
- (20) rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti aktyvuojamas tik tuo atveju, jei atsiskaitymo pagal anksčiausiai vykdytinas TTF išvestines finansines priemones kainos pasiektų iš anksto nustatytą itin didelį dydį. Kainos dydis, kurį pasiekus turėtų

būti pradedamas taikyti rinkos koregavimo mechanizmas, turėtų būti nustatytas remiantis ankstesne patirtimi, pavyzdžiui, atsižvelgiant į 2022 m. rugpjūčio mėn. užfiksuotus itin didelius kainų šuolius. Turimais duomenimis, 2022 m. rugpjūčio mėn. TTF momentinių kito mėnesio kainų atotrūkis nuo SGD kainų viršijo 57 EUR/MWh. Anksčiausiai vykdytinų išvestinių finansinių priemonių kaina pasiekė 300 EUR. Rinkos koregavimo mechanizmu turėtų būti siekiama išvengti neįprastų, tokio dydžio, koks buvo pasiektas praėjusį rugpjūčio mėn., kainų;

- (21) be to, rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti aktyvuojamas tik jei TTF kainos taptų labai arba neįprastai didelės, palyginti su SGD kainomis. Jei kainos pasaulinėse rinkose didėja tokiu pačiu tempu ir tiek pat, kiek ir TTF kainos, rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimas gali apsunkinti dujų pirkimą pasaulinėse rinkose ir taip sukelti pavojų tiekimo saugumui. Todėl rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti taikomas tik tais atvejais, kai TTF kainos gerokai ir gana ilgai viršija kainas pasaulinėse rinkose. Be to, jei aktyvavus mechanizmą kainos pasaulinėse rinkose pradėtų didėti ir jų atotrūkis nuo TTF kainų sumažėtų arba išnyktų, mechanizmas turėtų būti automatiškai deaktivuotas, kad būtų išvengta pavojaus tiekimo saugumui;
- (22) SGD kainos yra tinkamas dujų kainų raidos pasaulyje rodiklis. Kitaip nei dujotiekiu tiekiamomis dujomis, SGD prekiaujama pasaulinėje rinkoje. SGD kainas, pavyzdžiui, jų kainas Viduržemio jūros regiono ar Šiaurės Vakarų Europos biržose, tiesiogiai veikia pokyčiai pasaulinėje SGD rinkoje ir jos paprastai yra artimesnės pasaulinės rinkos kainoms nei dujotiekiu tiekiamų dujų kainomis grindžiami lyginamieji indeksai. SGD kainos Viduržemio jūros regiono ar Šiaurės Vakarų Europos biržose yra geras rodiklis, leidžiantis spręsti, ar itin dideli kainų šuoliai yra susiję su esminiais paklausos ar pasiūlos pokyčiais, ar su netinkamu kainų formavimosi mechanizmo veikimu Sąjungoje. Šios SGD kainos taip pat geriau atspindi pasiūlos ir paklausos sąlygas Europoje nei panašios kainos užjūryje, pavyzdžiui, Azijoje arba JAV (žr., pavyzdžiui, įverčius „Joint Japan Korea Marker“ arba „Henry Hub Gas Price Assessment“, skelbiamus „S&P Global Inc.“ (Niujorkas)). Kitaip tariant, jos geriau parodo, ar TTF kainos yra per didelės, palyginti su į Europos sistemą pristatomų SGD kainomis. Remiantis Europos SGD kainomis, išvengiama netikslumų, kurių gali atsirasti remiantis kainomis kituose pasaulio regionuose (kaip antai Jungtinėse Valstijose ir Azijoje), nes toms kainoms gali turėti įtakos konkretūs vietos pasiūlos ir paklausos veiksniai. Tačiau į pokyčius kitose už Sąjungos ribų esančiose svarbiose organizuotose rinkose turėtų būti atsižvelgiama vykdant stebėseną prieš potencialiai aktyvuojant ir aktyvavus mechanizmą. Faktinis TTF ir SGD kainų skirtumo dydis, kurį pasiekus turėtų būti aktyvuotas mechanizmas, turėtų būti pasirinktas remiantis ankstesnių kainų analize ir atsižvelgiant į atotrūkį, susidariusį 2022 m. rugpjūčio mėn. kainų šuolio laikotarpiu;
- (23) nustatytos rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimo sąlygos turėtų padėti užtikrinti, kad mechanizmu būtų ištaisomi rinkos trūkumai ir nedaromas didelis poveikis paklausai, pasiūlai ir įprastam kainų formavimuisi. Nepakankamai aukšta viršutinė riba gali trukdyti formuoti patikimoms produktų, kurių pristatymo data yra ateityje, kainoms ir pakenkti išvestinių finansinių priemonių rinkų veikimui, todėl rinkos dalyviams gali tapti sunku veiksmingai apsidrausti nuo rizikos. Jei mechanizmas būtų taikomas siekiant ne ištaisyti netinkamą rinkos veikimą, o dirbtinai sumažinti kainas, jis labai neigiamai paveiktų rinkos dalyvius (įskaitant energetikos įmones) – jiems gali kilti sunkumų vykdyti įkaito vertės išlaikymo prievoles ir likvidumo problemų, galinčių sutrukdyti vykdyti įsipareigojimus. Kai kurie rinkos dalyviai (ypač mažesni) gali netekti galimybės apsidrausti savo pozicijas, o tai gali

lemti dar didesnę neatidėliotinę sandorių rinkos nepastovumą ir dar didesnius kainų šuolius. Atsižvelgiant į didelę prekybos apimtį, tokia įvykių raida sukeltų akivaizdų pavojų ekonomikai, todėl priemonė turi būti parengta taip, kad to būtų išvengta;

- (24) kad būtų užtikrinta visiška atitiktis Tarybos reglamentui (ES) 2022/1369 ir jame nustatytiems poreikio mažinimo tikslams, Komisija turėtų turėti galimybę sustabdyti mechanizmo aktyvavimą tuo atveju, jei, remiantis iš valstybių narių pagal Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 8 straipsnį gautais duomenimis ir poreikio mažinimo duomenimis, jo taikymas darytų neigiamą poveikį Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 straipsnyje nustatyto dujų taupymo tikslo įgyvendinimo pažangai arba apskritai didintų dujų suvartojimą. Dėl rinkos koregavimo mechanizmo taikymo gamtinių dujų kainos gali sumažėti – tai neturėtų dirbtinai paskatinti gamtinių dujų suvartojimo ES tiek, kad būtų pakenkta gamtinių dujų poreikio mažinimo pastangoms, būtinoms atsižvelgiant į Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 ir 5 straipsniuose ir Reglamento (ES) 2022/1854 3 ir 4 straipsniuose nustatytus poreikio mažinimo tikslus. Komisija turėtų užtikrinti, kad mechanizmo aktyvavimas nesulėtintų valstybių narių daromos savo energijos taupymo tikslų įgyvendinimo pažangos;
- (25) kad Komisija galėtų imtis veiksmų tuo atveju, jei po rinkos koregavimo įvykio dujų ir elektros energijos suvartojimas padidėtų, valstybės narės, be jau turimos teikti informacijos apie poreikio mažinimo tikslų įgyvendinimą, turėtų Komisijai pranešti apie konkrečias dujų ir elektros energijos suvartojimo mažinimo priemones, kurių jos ėmėsi reaguodamos į rinkos koregavimo įvykį tam, kad būtų įgyvendintas Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 ir 5 straipsniuose nustatytas dujų poreikio sumažinimo 15 proc. tikslas ir Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 3 ir 4 straipsniuose nustatyti poreikio mažinimo tikslai. Siekiant užtikrinti, kad rinkos koregavimo įvykis nesumažintų paskatų mažinti poreikį, Komisija turėtų apsvarstyti galimybę pasiūlyti pritaikyti Tarybos reglamentą (ES) 2022/1369 prie naujų aplinkybių;
- (26) priklausomai nuo intervencijos masto, rinkos koregavimo mechanizmas gali kelti finansinę riziką ir riziką sutartims bei tiekimo saugumui. Rizikos dydis priklauso nuo to, kaip dažnai mechanizmas aktyvuojamas ir dėl to gali sutrikdyti įprastą rinkos veikimą. Kuo žemesnė bus riba, kurią pasiekus pradeda intervencija, tuo dažniau bus taikomas mechanizmas ir tuo didesnė bus rizikos pasireiškimo tikimybė. Todėl mechanizmo aktyvavimas turėtų būti susietas su neįprastomis ir itin didelėmis TTF kito mėnesio išvestinių finansinių priemonių kainomis ir kartu grindžiamas siekiu užtikrinti, kad mechanizmas padėtų veiksmingai apsaugoti nuo pernelyg didelių, raidos tarptautinėje rinkoje neatitinkančių kainų. Nustačius žemesnę ribą kiltų pavojus, kad viršutinė riba bus pradėta taikyti tais atvejais, kai kainos pakyla neilgam ir dėl to nekelia tokio susirūpinimo, kokį kėlė 2022 m. rugpjūčio mėn. užfiksuotas kainų padidėjimas. 2021 m. gruodžio mėn. pabaigoje ir 2022 m. kovo mėn. pradžioje TTF kito mėnesio išvestinių finansinių priemonių kainos smarkiai padidėjo, bet tai truko tik porą dienų – paskui kainos beveik iškart nukrito iki pradinio lygio ir nei rinkos, nei vartotojai dėl to nepatyrė jokių apčiuopiamų neigiamų padarinių;
- (27) svarbu, kad mechanizmas būtų sukurtas taip, kad juo būtų tik ištaisoma neįprasta padėtis rinkoje ir nebūtų keičiama esminė sutartinių santykių pagal dujų tiekimo sutartis pusiausvyra. Jei nustatytais intervencijos vykdymo sąlygomis bus siekiama spręsti esamas su kainų formavimusi susijusias problemas ir nedaryti poveikio paklausos ir pasiūlos pusiausvyrai, pavojus, kad mechanizmas arba jo aktyvavimas pakeis sutartinių santykių pagal esamas sutartis pusiausvyrą, bus minimalus;

- (28) siekiant užtikrinti, kad rinkos koregavimo mechanizmas būtų taikomas nedelsiant, kainos siūlymo riba turėtų būti aktyvuojama iš karto ir automatiškai, be papildomo ACER arba Komisijos sprendimo. Kad mechanizmo aktyvavimo galimos sukelti problemos būtų nustatytos kuo anksčiau, Komisija turėtų įgalioti Europos Centrinį Banką (toliau – ECB) ir Europos vertybinių popierių ir rinkų instituciją (toliau – ESMA) parengti galimo neigiamo mechanizmo poveikio finansų rinkoms ataskaitą;
- (29) ACER turėtų nuolat stebėti, ar tenkinamos rinkos koregavimo mechanizmo taikymo sąlygos. ACER yra tinkamiausia institucija tokiai stebėsenai vykdyti, nes gali apžvelgti visos Sąjungos dujų rinkas, turi būtina dujų rinkų veikimo srities patirtį ir pagal ES teisę jau yra įgaliota stebėti prekybos didmeniniais energetikos produktais veiklą. Todėl ACER turėtų stebėti atsiskaitymo kainos pagal anksčiausiai vykdytinas TTF išvestines finansines priemones ir TTF Europos dujų momentinių kainų indekso raidą ir pastarąjį lyginti su referencine kaina, kuri nustatoma kaip vidutinė kaina pagal SGD kainos įverčius, susijusius su Europos dujų prekybos centrais, kad galėtų patikrinti, ar tenkinamos sąlygos, kuriomis aktyvuojamas arba deaktyvuojamas rinkos koregavimo mechanizmas. Kai mechanizmas aktyvuojamas, ACER turėtų kasdien pranešti Komisijai, ar aktyvavimo sąlyga vis dar tenkinama;
- (30) rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimas gali turėti nepageidaujamą ir nenumatytą poveikį ekonomikai, įskaitant riziką tiekimo saugumui ir finansiniam stabilumui. Greitam reagavimui į nenumatytus rinkos sutrikimus užtikrinti reikėtų numatyti veiksmingas apsaugos priemones, kad mechanizmo taikymą būtų galima bet kuriuo metu sustabdyti. Jeigu remiantis ACER vykdomos stebėsenos rezultatais yra konkrečių požymių, kad rinkos koregavimo įvykis yra neišvengiamas, Komisija turėtų galėti paprašyti ECB, ESMA, ACER ir, kai tinkama, Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) ir Dujų koordinavimo grupės pateikti nuomonę dėl galimo rinkos koregavimo įvykio poveikio tiekimo saugumui, srautams ES viduje ir finansiniam stabilumui, kad Komisija galėtų, jei prireiktų, skubiai sustabdyti rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimą, kurį atlieka ACER;
- (31) turėtų būti ne tik kasdien stebima, ar tebetenkinami kainos siūlymo ribos taikymo reikalavimai, bet ir numatytos papildomos apsaugos priemonės, siekiant išvengti nenumatytų rinkos sutrikimų;
- (32) kainos siūlymo riba neturėtų daryti poveikio ne biržos sandoriams, nes juos įtraukus būtų labai apsunkinta stebėsenai ir galėtų kilti tiekimo saugumo problemų;
- (33) rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti automatiškai deaktyvuojamas, jeigu, atsižvelgiant į padėtį gamtinių dujų rinkoje, nebėra pagrindo jį taikyti. Siekiant išvengti dažno aktyvavimo ir deaktyvavimo, mechanizmas turėtų būti deaktyvuojamas tik po tam tikro laiko, nebent būtų sutrikdyta rinka. Jei ACER, stebėdama veiksmų, dėl kurių pradamas taikyti mechanizmas, pokyčius, nustato, kad TTF dujų momentinių kainų indeksas nebėra didesnis už referencinę kainą pakankamai ilgą laiką, mechanizmas turėtų būti deaktyvuojamas automatiškai. Mechanizmui deaktyvuoti neturėtų reikėti ACER arba Komisijos atliekamo vertinimo: kai tenkinamos sąlygos, jis turėtų būti deaktyvuojamas automatiškai;
- (34) labai svarbu, kad į rinkos koregavimo mechanizmą būtų įtraukta veiksminga priemonė, kuria apsauginės viršutinės ribos taikymas bet kuriuo metu gali būti nedelsiant sustabdomas, jeigu dėl jo atsirastų didelių rinkos sutrikimų, darančių poveikį tiekimo saugumui ir srautams ES viduje;

- (35) kadangi svarbu nuodugniai įvertinti visas apsaugos priemones, į kurias reikia atsižvelgti vertinant galimybę sustabdyti apsauginės viršutinės ribos taikymą, apsauginės viršutinės ribos taikymas turėtų būti sustabdomas Komisijos sprendimu. Komisija, priimdama sprendimą, o jis turėtų būti priimamas nepagrįstai nedelsiant, turėtų įvertinti, ar toliau taikant kainos siūlymo ribą nekyla pavojus tiekimo saugumui Sąjungoje, dedama pakankamai pastangų mažinti poreikį, neužkertamas kelias rinka grindžiamiems dujų srautams Sąjungos viduje, nedaromas neigiamas poveikis energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkoms, atsižvelgiama į dujų rinkos kainas įvairiose organizuotose rinkose visoje Sąjungoje arba negali būti daromas neigiamas poveikis esamoms dujų tiekimo sutartims;
- (36) rinkos koregavimo mechanizmas neturėtų kelti pavojaus dujų tiekimo saugumui Sąjungoje dėl to, kad suvaržomi kainos signalai, kurie yra būtini reikiamo dujų tiekimo užsitikrinimui ir dujų srautams Sąjungos viduje. Iš tiesų dujų tiekėjai gali pristabdyti tiekimą tuo metu, kai rinkos koregavimo mechanizmas aktyvuotas, kad kuo labiau pasididintų pelną parduodami dujas tik tada, kai viršutinė kainos riba deaktyvuojama. Tuo atveju, kai Komisija paskelbia regioninio ar Sąjungos masto ekstremaliąją situaciją pagal Reglamento (ES) 2017/1938 12 straipsnį ir papildomai turi būti taikomos ne rinkos priemonės, visų pirma siekiant užtikrinti dujų tiekimą saugomiems vartotojams, rinkos koregavimo mechanizmas neturėtų nepagrįstai riboti dujų srautų vidaus rinkoje ir taip kelti pavojų tiekimo saugumui Sąjungoje, todėl jo taikymas turėtų būti sustabdytas;
- (37) rinkos koregavimo mechanizmas neturėtų sumažinti kainų signalų reikšmės ES dujų vidaus rinkoje ir užkirsti kelio rinka grindžiamiems dujų srautams ES viduje, nes labai svarbu, kad gamtinės dujos ir toliau būtų tiekiamos ten, kur jų labiausiai reikia;
- (38) rinkos koregavimo mechanizmas neturėtų kelti nepagrįsto pavojaus tolesniam tinkamam energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų veikimui. Šios rinkos atlieka svarbų vaidmenį sudarant rinkos dalyviams sąlygas apdrausti savo pozicijas, kad suvaldytų riziką, visų pirma susijusią su kainų nepastovumu. Be to, dėl taikant rinkos koregavimo mechanizmą vykdomos intervencijos į kainas išvestinių finansinių priemonių rinkų dalyviai gali patirti didelių finansinių nuostolių. Atsižvelgiant į dujų rinkos dydį ES, tokie nuostoliai gali paveikti ne tik specializuotų išvestinių finansinių priemonių rinkas, bet ir turėti reikšmingą grandininį poveikį kitoms finansų rinkoms. Todėl Komisija turėtų nedelsdama sustabdyti rinkos koregavimo mechanizmo taikymą, jei jis kelia pavojų tvarkingam išvestinių finansinių priemonių rinkos veikimui. Dėl to svarbu, kad Komisija atsižvelgtų į atitinkamų ES institucijų turimą patirtį. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija yra nepriklausoma institucija, kuri padeda užtikrinti ES finansų sistemos stabilumą, visų pirma skatindama stabilias ir tvarkingas finansų rinkas, tokias kaip išvestinių finansinių priemonių rinkos. Taigi Komisija turėtų atsižvelgti į ESMA ataskaitas dėl šių aspektų. Be to, Komisija turėtų atsižvelgti į visas su finansų sistemos stabilumu susijusias ECB konsultacijas, teikiamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 127 straipsnio 4 dalį ir SESV IV protokolo 25 straipsnį. Atsižvelgiant į finansų rinkų nepastovumą ir galimą didelę intervencijos į šias rinkas poveikį, svarbu užtikrinti, kad Komisija rinkos koregavimo mechanizmo taikymą galėtų sustabdyti greitai. Todėl ESMA ataskaita ir ECB nuomonė turėtų būti pateikiamos ne vėliau kaip per 48 valandas arba – skubiais atvejais – Komisijos prašymu tą pačią dieną;
- (39) rinkos koregavimo mechanizmas turėtų būti sudarytas taip, kad juo būtų sprendžiamas tik neįprasto dujų kainų didėjimo dėl kainų formavimosi mechanizmo trūkumų klausimas ir jis nedarytų poveikio esamų dujų tiekimo sutarčių galiojimui. Vis dėlto

tais atvejais, kai Komisija pastebi, kad rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimas turi neigiamą poveikį esamoms tiekimo sutartims, Komisija jo taikymą turėtų sustabdyti;

- (40) sudarant mechanizmą ir nustatant galimybes sustabdyti jo taikymą turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad gamtinėmis dujomis prekiaujantys prekyautojai prekybą jomis gali perkelti į regionus už Sąjungos ribų ir taip sumažinti rinkos koregavimo mechanizmo veiksmingumą. Taip būtų, pavyzdžiui, tuo atveju, jei prekyautojai pradėtų vykdyti nebiržinę dujų prekybą, kuri yra ne tokia skaidri, kuriai taikoma mažiau reguliavimo procedūrų ir kuriai būdinga didesnė rizika, kad susijusios šalys neįvykdys įsipareigojimų. Taip būtų ir tuo atveju, jei prekyautojai, kurių apsidraudimo galimybės rinkos koregavimo mechanizmas apribotų, apsidraustų kitose jurisdikcijose ir dėl to tarpuskaity vykdanči sandorio šalis turėtų perbalansuoti pinigines vertes, kuriomis grindžiamos išvestinių finansinių priemonių pozicijos, kad būtų atspindėta atsiskaitymo kaina, kuriai taikoma viršutinė riba, ir atsirastų įkaito vertės išlaikymo prievolė;
- (41) Komisijai stebėti rinkos koregavimo mechanizmo taikymą turėtų padėti ACER, ECB, ESMA, ENTSO-G ir pagal Reglamentą (ES) 2017/1938 sudaryta Dujų koordinavimo grupė;
- (42) įvykus rinkos koregavimo įvykiui ar priėmus sprendimą sustabdyti mechanizmo taikymą arba atsižvelgiant į rinkos ir tiekimo saugumo pokyčius gali būti tikslinga rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimo sąlygas, nustatytas 3 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose, peržiūrėti. Todėl tokiu atveju Taryba Komisijos pasiūlymu galėtų priimti atitinkamus šio reglamento pakeitimus;
- (43) rinkos koregavimo mechanizmas yra būtinas ir proporcingas siekiant įgyvendinti pernelyg didelių dujų kainų virtualiajame prekybos taške TTF koregavimo tikslą. Visoms valstybėms narėms susirūpinimą kelia netiesioginis kainų šuolių poveikis, pavyzdžiui, didėjančios energijos kainos ir infliacija. Kainų formavimosi sistemos trūkumų reikšmė skirtingoms valstybėms narėms yra nevienoda: kai kuriose valstybėse narėse (pvz., Vidurio Europos valstybėse narėse) kainų padidėjimas yra reprezentatyvesnis nei kitose valstybėse narėse (pvz., valstybėse narėse, esančiose periferijoje arba turinčiose kitų tiekimo galimybių). Siekiant išvengti fragmentiškų veiksmų, kurie galėtų suskaidyti integruotą Sąjungos dujų rinką, reikia solidariai imtis bendrų veiksmų. Tai taip pat labai svarbu siekiant užtikrinti tiekimo saugumą Sąjungoje. Be to, bendros apsaugos priemonės, kurių valstybėms narėms, neturinčioms tiekimo alternatyvų, gali reikėti labiau nei daugiau alternatyvų turinčioms valstybėms narėms, užtikrina koordinuotą požiūrį ir yra energetinio solidarumo išraiška. Iš tiesų, nors skirtingų valstybių narių finansinė rizika ir nauda labai skiriasi, rinkos koregavimo mechanizmas yra solidariai pasiektas kompromisas, kuriuo visos valstybės narės susitaria prisidėti prie rinkos koregavimo ir sutinka su tais pačiais kainų formavimosi apribojimais, net jei kainų formavimosi mechanizmo trūkumų lygis ir finansinis TTF kainų poveikis ekonomikai skirtingose valstybėse skiriasi. Taigi rinkos koregavimo mechanizmas stiprintų Sąjungos solidarumą išvengiant pernelyg didelių kainų, kurios daugeliui valstybių narių yra nepakeliamos net ir trumpą laiką. Siūloma priemonė padės užtikrinti, kad visų valstybių narių dujų tiekimo įmonės galėtų solidariai pirkti dujas priimtinomis kainomis;
- (44) dėl nepastovios ir nenuspėjamos padėties gamtinių dujų rinkoje prasidedant žiemos sezonui svarbu užtikrinti, kad rinkos koregavimo mechanizmą, jei tenkinamos jo

aktyvavimo sąlygos, būti galima pradėti taikyti kuo greičiau. Todėl šis reglamentas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*,

(1)

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS. DALYKAS IR APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu nustatomas laikinas rinkos koregavimo mechanizmas, skirtas koreguoti pernelyg didelėms dujų kainoms, nesusijusioms su kainomis kitose Sąjungos biržose.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) anksčiausiai vykdytina TTF išvestinė finansinė priemonė – biržos prekių išvestinė finansinė priemonė, apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 600/2014 2 straipsnio 1 dalies 30 punkte, kuria prekiaujama prekybos vietoje, kurios pagrindinė priemonė yra sandoris virtualiajame prekybos taške „Title Transfer Facility“ (TTF), valdomame „Gasunie Transport Services B.V“, ir kurios termino data, palyginti su kitomis vieno mėnesio termino išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kuriomis prekiaujama toje prekybos vietoje, yra artimiausia;
- 2) referencinė kaina – vidutinė paros kaina, apskaičiuota pagal „S&P Global Inc.“ (Niujorkas) skelbiamus SGD kainos įverčius „Daily Spot Mediterranean Marker“ (MED) bei „Daily Spot Northwest Europe Marker“ (NWE) ir pagal Tarybos reglamento (ES) [2022/XXXX] 18–22 straipsnius ACER nustatytą paros kainos įvertį;
- 3) prekybos vieta – viena iš šių vietų:
 - a) reguliuojama rinka, apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 4 straipsnio 1 dalies 21 punkte;
 - b) daugiadalė prekybos sistema, apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 4 straipsnio 1 dalies 22 punkte;
 - c) organizuotos prekybos sistema, apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 4 straipsnio 1 dalies 23 punkte.

II SKYRIUS. RINKOS KOREGAVIMO MECHANIZMAS

3 straipsnis

Rinkos koregavimo mechanizmas

1. Siekiant apriboti pernelyg didelių gamtinių dujų kainų, nesusijusių su kainomis kitose dujų biržose, epizodus, rinkos koregavimo mechanizmas, taikomas

atsiskaitymo pagal anksčiausiai vykdytinas TTF išvestines finansines priemones kainai, gali būti aktyvuojamas nuo 2023 m. sausio 1 d.

2. Rinkos koregavimo mechanizmas aktyvuojamas, kai tenkinamos šios sąlygos (toliau – rinkos koregavimo įvykis):
 - a) atsiskaitymo pagal anksčiausiai vykdytinas TTF išvestines finansines priemones kaina dvi savaites viršija 275 EUR ir
 - b) per paskutines 10 prekybos dienų iki a punkte nurodyto laikotarpio pabaigos Europos energetikos biržos (EEX) skelbiamas TTF Europos dujų momentinių kainų indeksas yra 58 EUR didesnis už referencinę kainą.
3. Jeigu remiantis pagal 4 straipsnio 1 dalį ACER vykdomos stebėsenos rezultatais yra konkrečių požymių, kad, atsižvelgiant į 3 straipsnio 2 dalies b punktą, rinkos koregavimo įvykis yra neišvengiamas, Komisija paprašo Europos Centrinio Banko (ECB), Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) ir, kai tinkama, Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-G) ir pagal Reglamentą (ES) 2017/1938 sudarytos Dujų koordinavimo grupės pateikti nuomonę dėl galimo rinkos koregavimo įvykio poveikio tiekimo saugumui, srautams ES viduje ir finansiniam stabilumui, kad Komisija galėtų, jei prireiktų, skubiai sustabdyti rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimą, kurį atlieka ACER. Nuomonėje taip pat atsižvelgiama į kainų pokyčius kitose svarbiose organizuotose rinkose, visų pirma Azijos ir JAV, kuriuos atspindi įverčiai „Joint Japan Korea Marker“ arba „Henry Hub Gas Price Assessment“, skelbiami „S&P Global Inc.“ (Niujorkas).
4. Nustačiusi, kad įvyko rinkos koregavimo įvykis, ACER, remdamasi informacija, gaunama pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011, Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1348/2014 ir Tarybos reglamento (ES) [2022/XXXX] 18–22 straipsnius, arba kita viešai prieinama rinkos informacija, nedelsdama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia pranešimą, kad įvyko rinkos koregavimo įvykis (toliau – pranešimas apie rinkos koregavimą), ir apie rinkos koregavimo įvykį informuoja Komisiją, ESMA ir ECB.
5. Nuo kitos dienos po pranešimo apie rinkos koregavimą paskelbimo nebepriimami pavedimai, susiję su anksčiausiai vykdytinomis TTF išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kurių kaina viršija 275 EUR (toliau – kainos siūlymo riba).
6. Valstybės narės praneša Komisijai, kokių priemonių ėmėsi dujų ir elektros energijos vartojimo didėjimui išvengti reaguojant į rinkos koregavimo įvykį ir dujų bei elektros energijos poreikiui sumažinti, kad būtų pasiektas Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 ir 5 straipsniuose nustatytas dujų poreikio sumažinimo 15 proc. tikslas ir Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 3 ir 4 straipsniuose nustatyti poreikio mažinimo tikslai. Pranešimas turi būti pateiktas ne vėliau kaip per dvi savaites nuo rinkos koregavimo įvykio, nebent Komisija per tą laiką pagal 5 straipsnio 2 dalį priimtą sprendimą sustabdyti mechanizmo taikymą.
7. Komisija, įvertinusi kainos siūlymo ribos poveikį dujų ir elektros energijos suvartojimui ir Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 ir 5 straipsniuose ir Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 3 ir 4 straipsniuose nustatytų poreikio mažinimo tikslų įgyvendinimo pažangai, gali pasiūlyti pritaikyti Tarybos reglamentą (ES) 2022/1369 prie naujos situacijos.
8. Įvykus rinkos koregavimo įvykiui, Komisija nedelsdama paprašo ECB pateikti ataskaitą dėl nenumatytų sutrikimų, turinčių poveikį energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų stabilumui ir tvarkingam veikimui, rizikos.

4 straipsnis

Rinkos koregavimo mechanizmo stebėseną ir deaktyvavimas

1. Remdamasi informacija, gaunama pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011, Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1348/2014 ir Tarybos reglamento (ES) [2022/XXXX] 18–22 straipsnius, ir rinkos informacija, ACER nuolat stebi, ar tenkinama 3 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga. Savo stebėsenos rezultatus ACER pateikia Komisijai kiekvienos darbo dienos pabaigoje, ne vėliau kaip 18.00 val. (Vidurio Europos laiku).
2. Jeigu 3 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga nebetenkinama 10 iš eilės prekybos dienų iki mėnesio, einančio po rinkos koregavimo įvykio, pabaigos arba vėliau (toliau – deaktyvavimo įvykis), ACER nedelsdama paskelbia pranešimą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir praneša Komisijai ir ESMA, kad 3 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga nebetenkinama (toliau – pranešimas apie deaktyvavimą). Nuo kitos dienos po pranešimo apie deaktyvavimą paskelbimo 3 straipsnio 4 dalyje nurodyta kainos siūlymo riba nebetaikoma.

5 straipsnis

Rinkos koregavimo mechanizmo taikymo sustabdymas

1. ESMA, ECB, ACER, Dujų koordinavimo grupė ir ENTSO-G nuolat stebi kainos siūlymo ribos poveikį rinkoms ir tiekimo saugumui.
2. Remdamasi šia stebėseną, Komisija gali bet kuriuo metu, priimdama sprendimą, sustabdyti rinkos koregavimo mechanizmo taikymą, jeigu atsiranda nenumatytų rinkos sutrikimų, darančių neigiamą poveikį tiekimo saugumui, srautams ES viduje arba finansiniam stabilumui, arba kyla akivaizdi tokių sutrikimų rizika (toliau – sprendimas sustabdyti mechanizmo taikymą). Atlikdama vertinimą Komisija visų pirma atsižvelgia į tai, ar dėl to, kad rinkos koregavimo mechanizmas tebėra aktyvuotas:
 - a) nekyla pavojus dujų tiekimo saugumui Sąjungoje, o taip gali būti tuo atveju, kai Komisija paskelbia regioninio ar Sąjungos masto ekstremaliąją situaciją pagal Reglamento (ES) 2017/1938 12 straipsnį, arba gali tekti normuoti dujas;
 - b) remiantis iš valstybių narių pagal Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 8 straipsnį gautais dujų suvartojimo ir poreikio mažinimo duomenimis – ar jis nėra aktyvuotas laikotarpiu, kai Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 5 straipsnyje nustatyti privalomi poreikio mažinimo tikslai neįgyvendinti ES lygmeniu, ir dėl to daromas neigiamas poveikis Tarybos reglamento (ES) 2022/1369 3 straipsnyje nustatyto dujų taupymo tikslo įgyvendinimo pažangai ar apskritai didėja dujų suvartojimas;
 - c) remiantis ACER stebėsenos duomenimis – neužkertamas kelias rinka grindžiamiems dujų srautams ES viduje;
 - d) remiantis ESMA ataskaita dėl rinkos koregavimo priemonės aktyvavimo poveikio ir ECB nuomone, kurios tuo tikslu paprašė Komisija, – nedaromas poveikis energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų stabilumui ir tvarkingam veikimui;
 - e) atsižvelgiama į dujų rinkos kainas įvairiose organizuotose rinkose visoje Sąjungoje ir kitose svarbiose organizuotose rinkose, visų pirma Azijos ir JAV,

kurias atspindi įverčiai „Joint Japan Korea Marker“ arba „Henry Hub Gas Price Assessment“, skelbiami „S&P Global Inc.“ (Niujorkas);

- f) nedaromas poveikis esamų dujų tiekimo sutarčių, įskaitant ilgalaikes dujų tiekimo sutartis, galiojimui.
3. Sprendimas sustabdyti mechanizmo taikymą priimamas nepagrįstai nedelsiant ir paskelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Nuo kitos dienos po sprendimo sustabdyti mechanizmo taikymą paskelbimo 3 straipsnio 4 dalyje nurodyta kainos siūlymo riba nustojama taikyti ir nebetaikoma tokį laiką, koks nurodytas sprendime sustabdyti mechanizmo taikymą.
 4. Komisijai vykdyti 3, 4 ir 5 straipsniuose nustatytas užduotis padeda ACER, ECB, ESMA, Dujų koordinavimo grupė ir ENTSO-G. ESMA ataskaita ir ECB nuomonė pagal 2 dalies d punktą pateikiamos ne vėliau kaip per 48 valandas arba – skubiais atvejais – Komisijos prašymu tą pačią dieną.
 5. Rinkos koregavimo mechanizmas taikomas tik kol galioja šis reglamentas.
 6. Įvykus rinkos koregavimo įvykiui ar priėmus sprendimą sustabdyti mechanizmo taikymą arba atsižvelgiant į rinkos ir tiekimo saugumo pokyčius Taryba Komisijos siūlymu gali nuspręsti rinkos koregavimo mechanizmo aktyvavimo sąlygas, nustatytas 3 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose, peržiūrėti. Prieš pateikdama tokį pasiūlymą, Komisija turėtų pasikonsultuoti su ECB, ESMA, ACER, Dujų koordinavimo grupe, ENTSO-G ir kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

(1)

III SKYRIUS. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

6 straipsnis

Įsigaliojimas ir peržiūra

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jis taikomas vienus metus nuo jo įsigaliojimo dienos. Ne vėliau kaip iki 2023 m. lapkričio 1 d. Komisija atlieka šio reglamento peržiūrą atsižvelgdama į bendrą dujų tiekimo Sąjungai padėtį ir pateikia Tarybai pagrindinių tos peržiūros išvadų ataskaitą. Remdamasi ta ataskaita, Komisija gali pasiūlyti pratęsti šio reglamento galiojimą.

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

1.4.4. Veiklos rezultatų rodikliai

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

1.5.2. Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmis.

1.5.3. Panašios patirties išvados

1.5.4. Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis

1.5.5. Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)

2.2.3. Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniams asignavimams santrauka

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

Politikos sritis: energetika

Veikla: rinkos koregavimo mechanizmo nustatymas

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

x nauju veiksmu

nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai¹⁰

esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

Rinkos koregavimo mechanizmas

Virtualusis prekybos taškas „Title Transfer Facility“ (TTF) yra virtuali prekybos vieta Nyderlanduose, kurioje nustatoma kaina ir kuri dėl didelio likvidumo dažnai yra Europos dujų rinkos kainų atskaitos taškas, visoje ES darantis poveikį sutartims ir apsidraudimo nuo rizikos operacijoms. Tačiau TTF visų pirma formuojamas fizinio dujų įleidimo į Nyderlandų tinklą indeksas ir jis pirmiausia yra Šiaurės Vakarų Europos prekybos dujomis centras. Šiuo metu TTF prekybos kainos viršija daugumos ES prekybos centrų kainas, o tai daugiausia atspindi tiekimo iš Rusijos trūkumą ir regiono infrastruktūros trūkumus.

Tai, kad įvairiuose ES prekybos centruose TTF naudojamas kaip kainų atskaitos taškas ir pagrindas siekiant apsidrausti nuo rizikos sudarant sutartis dėl dujų, rodo jo svarbą nustatant gamtinių dujų kainą ES.

Šiuo skubiu pasiūlymu, kaip kraštutine priemone, siekiama spręsti problemas, susijusias su pernelyg didelėmis gamtinių dujų kainomis, nustatant didžiausią dinamišką kainą, kuria tam tikromis sąlygomis TTF kito mėnesio sandorių rinkose gali būti sudaromi gamtinių dujų sandoriai. Ši riba bus pradėta taikyti įvykus konkrečioms rinkos įvykiams ir ją reikės nuolat stebėti: ne tik kas mėnesį, t. y. siekiant nustatyti, ar koregavimo mechanizmas turėtų būti toliau taikomas, bet ir sistemingiau, t. y. siekiant užtikrinti, kad nebūtų daromas nederamas poveikis įvairioms sritims, pradedant nuo tiekimo saugumo ir baigiant nenumatytais rinkos sutrikimais, darančiais neigiamą poveikį tiekimo saugumui ir srautams ES viduje, nes tokiu atveju koregavimo mechanizmo taikymas turi būti nedelsiant sustabdytas.

¹⁰ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

1.4.2. *Konkretus tikslas*

Nustatyti rinkos koregavimo mechanizmą, kad būtų užkirstas kelias pernelyg didelėms, SGD kainų neatspindinčioms kito mėnesio TTF kainoms.

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Pasiūlymu bus prisidėta prie optimalaus ES likvidžiausių išvestinių finansinių priemonių rinkos veikimo, išvengiant per didelių kainų, kurias lemia Šiaurės Vakarų Europos infrastruktūros trūkumai, ir nederamo jų poveikio visos ES dujų kainoms.

1.4.4. *Veiklos rezultatų rodikliai*

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Ekspertų grupės, atsakingos už rinkos pokyčių, dėl kurių galės būti pradėtas taikyti rinkos koregavimo mechanizmas, stebėseną, sukūrimas.

1.5. **Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas**

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

Atsižvelgdama į energetikos krizės mastą ir jos socialinio, ekonominio ir finansinio poveikio dydį, Komisija mano, kad yra tinkama priimti bendro pobūdžio reglamentą, kuris būtų taikomas tiesiogiai ir nedelsiant. Taip būtų sukurtas greitas ir vienodas Sąjungos masto bendradarbiavimo mechanizmas.

1.5.2. *Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmis.*

Šis pasiūlymas turėtų padėti suvaldyti TTF ateities sandorių lygius, spręsti kainų šuolių, tokių kaip įvykęs 2022 m. rugpjūčio mėn., problemą ir juos kuo labiau mažinti, kartu toliau užtikrinant ES patrauklumą SGD kroviniams.

1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Rinkos koregavimo mechanizmas būtų precedento neturinti intervencija į liberalizuotą ir integruotą Europos dujų rinką ir (arba) biržos prekių finansų rinkas. Kadangi šio mechanizmo poveikis nežinomas, į pasiūlymą įtrauktas patikimas sąlygų ir atsakomųjų saugos mechanizmų rinkinys, taip pat griežti stebėsenos reikalavimai.

1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Veiklos asignavimai nereikalingi.

1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant persikirstymo mastą*

Šiame etape poreikis taikyti kitokį metodą nesvarstytas.

Šioms naujoms užduotims atlikti Komisijai (Energetikos GD) reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai, turintys aukšto lygio ekspertinės patirties. Tačiau pagal dabartinę DFP Komisija turi veikti užtikrindama stabilų darbuotojų skaičių, todėl

reikės apvarstyti visas įmanomas darbuotojų persikirstymo generaliniame direktorate ir tarp Komisijos tarnybų galimybes. Atskiroje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymyje numatyta papildomų darbuotojų įdarbinti Europos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūroje (ACER).

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

- **trukmė ribota**
- galioja nuo 2023 m. iki energetikos krizės pabaigos
- įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM;
- trukmė neribota**
- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)¹¹

- **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos;
- padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- vykdomųjų įstaigų.

Pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis

- Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:
 - trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
 - tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
 - EIB ir Europos investicijų fondui;
 - įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
 - viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
 - atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.
- *Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.*

Pastabos

Stebėseną	turi	vykdyti	Komisijos	tarnybos,	padedant	ACER.
-----------	------	---------	-----------	-----------	----------	-------

¹¹ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Užduotys, kurias tiesiogiai įgyvendins Energetikos GD, bus vykdomos pagal metinį planavimo ir stebėsenos ciklą, kurio laikosi Komisija, ir, be kita ko, rezultatai bus pateikiami Energetikos GD ir ACER metinėse veiklos ataskaitose.

Be to, mechanizmo veikimas bus stebimas pagal pasiūlymo 4 straipsnį.

Į pasiūlymo 4 straipsnį taip pat įtraukti konkretūs ataskaitų teikimo reikalavimai.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Rinkos stebėsenos mechanizmą aktyvuos ir jo veikimą stebės Komisija, padedama ACER. Šios užduotys, atsižvelgiant į su jomis susijusį atsakomybės lygį, negali būti pavestos atlikti kitiems.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Kalbant apie užduočių, susijusių su mechanizmo aktyvavimu ir jo veikimo stebėseną, vykdymą, nustatyta rizika yra susijusi su nepakankamu žmogiškųjų išteklių skaičiumi ir kompetencijos, reikalingos šioms pagrindinėms užduotims Komisijoje atlikti, lygiu. Komisijai reikalingi ekspertai galės būti įdarbinti iš energetikos specialistų konkurso EPSO/AD/401/22 laureatų sąrašo.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Energetikos GD savo metinėje ataskaitoje kasmet pateikia savo veiklos kontrolės išlaidų ataskaitą. Viešųjų pirkimų veiklos rizikos profilis ir kontrolės išlaidos atitinka reikalavimus.

Papildomos kontrolės, susijusios su Energetikos GD pavestomis mechanizmo įdiegimo užduotimis, atlikti nereikės ir kontrolės ir išlaidų santykis nepasikeis.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

2020 m. Energetikos GD priėmė persvarstyta kovos su sukčiavimu strategiją. Energetikos GD kovos su sukčiavimu strategija grindžiama Komisijos kovos su sukčiavimu strategija ir specialiu vidaus rizikos vertinimu, atliekamu siekiant nustatyti sritis, kuriose kyla didžiausias sukčiavimo pavojus, jau taikomas kontrolės priemonės ir veiksmai, kurių reikia imtis norint pagerinti Energetikos GD gebėjimą užkirsti kelią sukčiavimui, jį nustatyti bei ištaisyti.

Viešiesiems pirkimams taikomomis sutarčių nuostatomis užtikrinama, kad Komisijos tarnybos, įskaitant OLAF, galėtų atlikti auditą ir patikrinimus vietoje, taikydamos OLAF rekomenduojamas standartines nuostatas.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ¹²	ELPA šalių ¹³	valstybių kandidačių ¹⁴	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
01	02 20 04 02	DA	NE	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA	ELPA šalių	valstybių kandidačių	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	[XX.YY.YY.YY]		TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE

¹² DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

¹³ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

¹⁴ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	1	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
--	---	---

ENER GD			2022 metai	2023 metai	2024 metai	2025 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			IŠ VISO
• Veiklos asignavimai										
Biudžeto eilutė ¹⁵ 02 20 04 02	Įsipareigojimai	1a								
	Mokėjimai	2a								
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1b								
	Mokėjimai	2b								
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ¹⁶										
Biudžeto eilutė			3							
IŠ VISO asignavimų ENER GD	Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3								
	Mokėjimai	= 2a + 2b								

¹⁵ Pagal oficialią biudžeto nomenklatūrą.

¹⁶ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

		+ 3								
--	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	--

• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	4								
	Mokėjimai	5								
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		6								
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	= 4 + 6								
	Mokėjimai	= 5 + 6								

Jei pasiūlymas (iniciatyva) daro poveikį kelioms veiklos išlaidų kategorijoms, pakartokite pirmiau pateiktą dalį:

• IŠ VISO veiklos asignavimų (visose veiklos išlaidų kategorijose)	Įsipareigojimai	4								
	Mokėjimai	5								
IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų (visose veiklos išlaidų kategorijose)		6								
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–6 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS (Orientacinė suma)	Įsipareigojimai	= 4 + 6								
	Mokėjimai	= 5 + 6								

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„Administracinės išlaidos“
--	----------	----------------------------

Šią dalį pildyti naudojant administracinio pobūdžio biudžeto duomenų lentelę, kuri pirmiausia bus pateikta [finansinės teisės akto pasiūlymo pažymos priede](#) (Vidaus taisyklių V priedas) ir įkelta į DECIDE tarnybų tarpusavio konsultacijoms.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N metai 2023 m.	N + 1 metai 2024 m.	N + 2 metai 2025 m.	N + 3 metai 2026 m.	N + 4 metai 2027 m.		IŠ VISO
ENER GD								
• Žmogiškieji ištekliai		0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000
• Kitos administracinės išlaidos								
IŠ VISO ENER GD	Asignavimai	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000

IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000
---	---	-------	-------	-------	-------	-------	--	-----------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N metai ¹⁷	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų	Įsipareigojimai	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000

¹⁷ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

pagal daugiamečių finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Mokėjimai	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942			4,710000

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			N metai		N + 1 metai		N + 2 metai		N + 3 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)						IŠ VISO		
	ATLIKTI DARBAI																		
	Rūšis ¹⁸	Vidutinės sąnaudų	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Bendras skaičius
1 KONKRETUS TIKSLAS ¹⁹ ...																			
– Atliktas darbas																			
– Atliktas darbas																			
– Atliktas darbas																			
1 konkretaus tikslo tarpinė suma																			
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																			
– Atliktas darbas																			
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																			
IŠ VISO																			

¹⁸ Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

¹⁹ Kaip apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ...“.

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniam asignavimams santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai ²⁰ 2023 m.	N + 1 metai 2024 m.	N + 2 metai 2025 m.	N + 3 metai 2026 m.	N + 4 metai 2027 m.		IŠ VISO
--	-------------------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	------------------------	--	---------

Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA							
Žmogiškieji ištekliai	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000
Kitos administracinės išlaidos							
Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000

Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ²¹							
Žmogiškieji ištekliai	0	0	0	0	0		
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0	0	0	0	0		
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0	0	0	0	0		

IŠ VISO	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710000
----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	-----------------

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų veiksmui valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir pritekus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

²⁰ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

²¹ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

3.2.3.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

	N metai 2023 m.	N + 1 metai 2024 m.	N + 2 metai 2025 m.	N + 3 metai 2026 m.	N + 4 metai 2027 m.		
• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)							
20 01 02 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	6	6	6	6	6		
20 01 02 03 (Delegacijos)							
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
• Išorės darbuotojai (etatų vienetais)²²							
20 02 01 (AC, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)							
20 02 03 (AC, AL, END, INT ir JPD delegacijose)							
XX 01 xx yy zz ²³	- būstinėje						
	- delegacijose						
01 01 01 02 (AC, END, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
01 01 01 12 (AC, END, INT – tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
IŠ VISO	6	6	6	6	6		

XX yra atitinkama politikos sritis arba biudžeto antraštinė dalis.

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus veiksmui valdyti ir (arba) persikirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Su šiuo precedento neturinčiu mechanizmu susijusios atidžios stebėsenos užduotys, įskaitant biržos prekių rinkų veikimo ir tiekimo saugumo stebėseną, kurių šiuo metu Komisija neatlieka. Atsižvelgiant į atsakomybės lygį, susijusį su tokia užduotimi, ir itin didelį neigiamą netinkamai vykdomos užduoties poveikį, Komisijos reputacijos išsaugojimo sumetimais labai svarbu, kad nekiltų jokios šios užduoties vykdymui galinčios pakenkti rizikos. Šioms užduotims vykdyti Energetikos GD įdarbins šešis energetikos srities ekonomikos analitikus ir pasinaudos energetikos specialistų konkurso EPSO/AD/401/22 laureatų sąrašą.
Išorės darbuotojai	Netaikoma

²² AC – sutartininkas, AL – vietinis darbuotojas, END – deleguotasis nacionalinis ekspertas, INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas, JPD – jaunesnysis delegacijos specialistas.

²³ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlymas (iniciatyva)

- X Galima visiškai finansuoti perskirstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.

Paaiškinti, kaip reikia pakeisti programavimą, ir nurodyti atitinkamas biudžeto eilutes bei sumas. Jeigu programavimas keičiamas iš esmės, pateikti „Excel“ lentelę.

- Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes bei sumas ir pasiūlytas naudoti priemones.

- Reikia persvarstyti DFP.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai ²⁴	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

²⁴ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

– X Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.

– Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:

– nuosaviems ištekliams

– kitoms pajamoms

– nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ²⁵						
		N metai	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
..... straipsnis								

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

--

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

--

²⁵ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA „AGENTŪROS“

PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

1.4.4. Veiklos rezultatų rodikliai

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

1.5.2. Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmais.

1.5.3. Panašios patirties išvados

1.5.4. Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis

1.5.5. Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)

2.2.3. Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniams asignavimams santrauka

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA „AGENTŪROS“

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

Politikos sritis: energetika

Veikla: rinkos koregavimo mechanizmo nustatymas

1.3. Pasiūlymas susijęs su:

nauju veiksmu

nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai²⁶

esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

Rinkos koregavimo mechanizmas

Virtualusis prekybos taškas „Title Transfer Facility“ (TTF) yra virtuali prekybos vieta Nyderlanduose, kurioje nustatoma kaina ir kuri dėl didelio likvidumo dažnai yra Europos dujų rinkos kainų atskaitos taškas, visoje ES darantis poveikį sutartims ir apsidraudimo nuo rizikos operacijoms. Tačiau TTF visų pirma formuojamas fizinio dujų įleidimo į Nyderlandų tinklą indeksas ir jis pirmiausia yra Šiaurės Vakarų Europos prekybos centras. Šiuo metu TTF prekybos kainos viršija daugumos ES prekybos centrų kainas, o tai daugiausia atspindi tiekimo iš Rusijos trūkumą ir regiono infrastruktūros trūkumus.

Tai, kad įvairiuose ES prekybos centruose TTF naudojamas kaip kainų atskaitos taškas ir pagrindas siekiant apsidrausti nuo rizikos sudarant sutartis dėl dujų, rodo jo svarbą nustatant gamtinių dujų kainą ES.

Šiuo skubiu pasiūlymu, kaip kraštutine priemone, siekiama spręsti problemas, susijusias su pernelyg didelėmis gamtinių dujų kainomis, nustatant didžiausią dinamišką kainą, kuria tam tikromis sąlygomis TTF kito mėnesio sandorių rinkose gali būti sudaromi gamtinių dujų sandoriai. Ši riba bus pradėta taikyti įvykus konkrečioms rinkos įvykiams ir ją reikės nuolat stebėti: ne tik kas mėnesį, t. y. siekiant nustatyti, ar koregavimo mechanizmas turėtų būti toliau taikomas, bet ir sistemingiau, t. y. siekiant užtikrinti, kad nebūtų daromas nederamas poveikis įvairioms sritims, pradedant nuo tiekimo saugumo ir baigiant nenumatytais rinkos sutrikimais, darančiais neigiamą poveikį tiekimo saugumui ir srautams ES viduje, nes tokiu atveju koregavimo mechanizmo taikymas turi būti nedelsiant sustabdytas.

²⁶

Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

1.4.2. *Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)*

Konkretus tikslas

Nustatyti rinkos koregavimo mechanizmą, kad būtų užkirstas kelias pernelyg didelėms, SGD kainų neatspindinčioms kito mėnesio TTF kainoms.

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Pasiūlymu bus prisidėta prie optimalaus ES likvidžiausių išvestinių finansinių priemonių rinkos veikimo, išvengiant per didelių kainų, kurias lemia Šiaurės Vakarų Europos infrastruktūros trūkumai, ir nederamo jų poveikio visos ES dujų kainoms.

1.4.4. *Veiklos rezultatų rodikliai*

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Ekspertų grupės, atsakingos už rinkos pokyčių, dėl kurių galės būti pradėtas taikyti rinkos koregavimo mechanizmas, stebėseną, sukūrimas.

1.5. **Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas**

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

Atsižvelgdama į energetikos krizės mastą ir jos socialinio, ekonominio ir finansinio poveikio dydį, Komisija mano, kad yra tinkama priimti bendro pobūdžio reglamentą, kuris būtų taikomas tiesiogiai ir nedelsiant. Taip būtų sukurtas greitas ir vienodas Sąjungos masto bendradarbiavimo mechanizmas.

Kad pasiūlymas būtų įgyvendintas, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) reikės papildomų išteklių. Visų pirma, pasiūlyme nustatomos naujos ACER užduotys: stebėti dujų rinkas ir padėti Komisijai atlikti šias užduotis:

aktyvuoti, o vėliau deaktyvuoti rinkos koregavimo mechanizmą. Atsižvelgiant į didelį šių veiksmų politinį opumą ir reikšmingus padarinius, šios užduotys turi būti atliekamos kruopščiai. Be to, tam reikalinga nuolatinė stebėseną, todėl turi būti pasirūpinta pavaduojančiais darbuotojais. Šiam darbui atlikti numatomi du (2) etatų vienetai (1 duomenų analitiko, 1 dujų eksperto). Svarbu tai, kad, siekiant laikytis Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos (IOSCO) tikimybinio saugos vertinimo principų, taikomų SGD kainų įverčiams / lyginamajam indeksui, šie darbuotojai turi būti ne tie patys, kurie nustato kainų įverčius / lyginamuosius indeksus. Priešingu atveju šis darbas nebūtų atliekamas laikantis reikalaujamų standartų, dėl to sumažėtų kainų įverčių / lyginamųjų indeksų pripažinimas rinkoje ir apskritai kiltų abejonių dėl šio darbo prasmės;

stebėti dujų srautus ES viduje. Šiai užduočiai atlikti reikalingi išsamesni duomenys apie dujų srautus, nei tie, kuriuos šiuo metu stebi ACER: reikėtų naujomis priemonėmis rinkti naujus duomenis. Šiam darbui atlikti numatomi du (2) etatų vienetai (1 duomenų analitiko, 1 dujų eksperto), taip pat konsultavimosi dėl duomenų rinkimo ir analizės priemonės paslaugos;

padėti Komisijai kartu su Europos Centrinio Banku ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija vykdyti įvairiuose straipsniuose numatytas užduotis: teikti galimą pagalbą poreikio mažinimo, dujų kainų formavimosi už ES ribų ir ilgalaikių dujų tiekimo sutarčių klausimais. Numatomi du (2) etatų vienetai.

Iš šešių (6) etatų vienetų vienas (1) turėtų būti aukštesnio rango darbuotojas, kuris galėtų koordinuoti darbą šioje srityje ir jam vadovauti. Šis kainų įverčių tarpusavio peržiūros procesas turi būti įdiegtas siekiant užtikrinti, kad, vadovaujantis IOSCO principais, kainų

nustatymo procedūros ir metodikos būtų taikomos tinkamai ir nuosekliai ir kad skelbiamos kainos būtų nustatytos laikantis principų ir aukštų standartų.

- 1.5.2. *Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmiais.*

Šis pasiūlymas turėtų padėti suvaldyti TTF ateities sandorių lygius, spręsti kainų šuolių, tokių kaip įvykęs 2022 m. rugpjūčio mėn., problemą ir juos kuo labiau mažinti, kartu toliau užtikrinant ES patrauklumą SGD kroviniams.

- 1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Rinkos koregavimo mechanizmas būtų precedento neturinti intervencija į liberalizuotą ir integruotą Europos dujų rinką ir (arba) biržos prekių finansų rinkas. Kadangi šio mechanizmo poveikis nežinomas, į pasiūlymą įtrauktas patikimas sąlygų ir atsakomųjų saugos mechanizmų rinkinys, taip pat griežti stebėsenos reikalavimai.

ACER turi daug patirties renkant ir tvarkant rinkos duomenis pagal Reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1348/2014 (REMIT).

- 1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Būtinai asignavimai, susiję su prašomais ACER etatais, bus finansuojami iš esamų Energetikos GD programų.

- 1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą*

Šioms naujoms užduotims atlikti Komisijai (Energetikos GD) reikalingi papildomi žmogiškieji išteklių, turintys aukšto lygio ekspertinės patirties. Tačiau pagal dabartinę DFP Komisija turi veikti užtikrindama stabilų darbuotojų skaičių, todėl reikės apsvarstyti visas įmanomas darbuotojų perskirstymo generaliniame direktorate ir tarp Komisijos tarnybų galimybes.

ACER taip pat skiriamos papildomos užduotys, visų pirma susijusios su dujų rinkų stebėseną ir pagalba Komisijai. Dėl to jai reikės papildomų žmogiškųjų išteklių.

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

- **trukmė ribota**
- pasiūlymas (iniciatyva) galioja nuo 2023 m. [MM DD] iki energetikos krizės pabaigos
- įsipareigojimų asignavimų ir mokėjimų asignavimų finansinis poveikis nuo 2023 m. iki 2027 m.
- trukmė neribota**
- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)²⁷

- Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:
 - vykdomųjų įstaigų
- Pasidalijamasis valdymas** su valstybėmis narėmis
- Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:
 - tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
 - EIB ir Europos investicijų fondui;
 - įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
 - viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, jeigu jos pateikia pakankamas finansines garantijas;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurios pateikia pakankamas finansines garantijas;
 - atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.

Pastabos

Stebėseną turi vykdyti Komisijos tarnybos, tam tikrai techniniais klausimais padedant ACER.

²⁷ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Užduotys, kurias tiesiogiai įgyvendins Energetikos GD, bus vykdomos pagal metinį planavimo ir stebėsenos ciklą, kurio laikosi Komisija, ir, be kita ko, rezultatai bus pateikiami Energetikos GD metinėje veiklos ataskaitoje.

Užduotys, kurias įgyvendins ACER, bus vykdomos pagal metinį planavimo ir stebėsenos ciklą, kurio laikosi Agentūra ir, be kita ko, rezultatai bus pateikiami konsoliduotoje ACER metinėje veiklos ataskaitoje.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Už rinkos stebėsenos mechanizmo aktyvumą ir veikimo stebėseną atsakinga Komisija, o jai padeda ACER. Šios užduotys, atsižvelgiant į su jomis susijusį atsakomybės lygį, negali būti pavestos atlikti kitiems.

Paskirti naują užduotį vykdyti esamai agentūrai, kuri jau vykdo panašias užduotis, yra ekonomiškai efektyviau. Energetikos GD yra nustatęs savo santykių su ACER valdymo kontrolės strategiją; ji sudaro 2017 m. Komisijos vidaus kontrolės sistemos dalį. 2018 m. gruodžio mėn. ACER peržiūrėjo ir patvirtino savo vidaus kontrolės sistemą.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Kalbant apie užduočių, susijusių su mechanizmo aktyvumu ir jo veikimo stebėseną, vykdymą, nustatyta rizika yra susijusi su nepakankamu žmogiškųjų išteklių skaičiumi ir kompetencijos, reikalingos šioms pagrindinėms užduotims Komisijoje atlikti, lygiu.

ACER, kaip specializuota įstaiga, turi daugiau galimybių rasti papildomų ekspertų ir užtikrinti sinergiją su esamais darbuotojais.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Papildomos kontrolės, susijusios su Energetikos GD pavestomis mechanizmo įdiegimo užduotimis, atlikti nereikės ir kontrolės ir išlaidų santykis nepasikeis. Taip pat nesitikima, kad esamus ACER įgaliojimus papildžius papildomomis užduotimis reikės atlikti konkrečia papildomą ACER kontrolę, todėl kontrolės sąnaudų ir valdomų lėšų vertės santykis išliks nepakitęs.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

ACER, laikydamasi Komisijos pozicijos, taiko decentralizuotų ES agentūrų kovos su sukčiavimu principus. 2019 m. kovo mėn. ACER priėmė naują kovos su sukčiavimu strategiją, kuria panaikintas ACER Administracinės valdybos sprendimas Nr. 13/2014. Naujosios trejų metų laikotarpį apimančios strategijos pagrindą sudaro šie elementai: metinis rizikos vertinimas, interesų konfliktų prevencija ir valdymas, vidaus taisyklės dėl informavimo apie pažeidimus, jautrių funkcijų valdymo politika ir procedūra ir su etika bei sąžiningumu susijusios priemonės.

Tiek ACER reglamentu, tiek viešiesiems pirkimams taikomomis sutarčių nuostatomis užtikrinama, kad Komisijos tarnybos, įskaitant OLAF, galėtų atlikti auditą ir patikrinimus vietoje, taikydamos OLAF rekomenduojamas standartines nuostatas.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ²⁸	ELPA šalių ²⁹	valstybių kandidačių ³⁰	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
01	02 10 06	DA	TAIP	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA	ELPA šalių	valstybių kandidačių	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	[XX.YY.YY.YY]		TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE

²⁸ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

²⁹ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

³⁰ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	01	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
--	-----------	---

ACER (Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra)			2023 metai ³¹	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai		IŠ VISO
1 antraštinė dalis:	Išipareigojimai	1	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710
	Mokėjimai	2	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710
2 antraštinė dalis:	Išipareigojimai	1a							
	Mokėjimai	2a							
3 antraštinė dalis:	Išipareigojimai	3a							
	Mokėjimai	3b							
IŠ VISO asignavimų ACER	Išipareigojimai	=1 + 1a + 3a	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710
	Mokėjimai	= 2 + 2a + 3b	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942		4,710

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„Administracinės išlaidos“
--	----------	----------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N	N + 1	N + 2	N + 3	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr.)	IŠ VISO
--	---	-------	-------	-------	---	---------

³¹ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

		metai	metai	metai	metai	1.6 punktą)			
<....> GD									
☐ Žmogiškieji ištekliai									
☐ Kitos administracinės išlaidos									
IŠ VISO <....> GD	Asignavimai								

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)								

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N metai ³²	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai								
	Mokėjimai								

³² N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

3.2.2. *Numatomas poveikis [įstaigos] asignavimams*

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus			N metai		N + 1 metai		N + 2 metai		N + 3 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)						IŠ VISO	
	ATLIKTI DARBAI																	
	□	Rūšis ³³	Vidutinis sąnaudų	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Bendras skaičius
1 KONKRETUS TIKSLAS ³⁴ ...																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		
1 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																		
– Atliktas darbas																		
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
IŠ VISO SĄNAUDŲ																		

³³ Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

³⁴ Kaip apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ...“.

3.2.3. Numatomas poveikis ACER žmogiškiesiems ištekliams

3.2.3.1. Santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2023 metai ³⁵	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai			IŠ VISO
--	--------------------------	------------	------------	------------	------------	--	--	---------

Laikinieji darbuotojai (AD lygio)	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942			4,710
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)								
Sutartininkai								
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai								

IŠ VISO	0,942	0,942	0,942	0,942	0,942			4,710
----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--	--------------

Personalo poreikiai (etatų vienetais):

	2023 metai ³⁶	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai			IŠ VISO
--	--------------------------	------------	------------	------------	------------	--	--	---------

Laikinieji darbuotojai (AD lygio)	6	6	6	6	6			6
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)								
Sutartininkai								
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai								

³⁵ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

³⁶ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

IŠ VISO	6	6	6	6	6			6
----------------	----------	----------	----------	----------	----------	--	--	----------

Nurodyti numatomą įdarbinimo datą ir atitinkamai pataisyti sumą (jei įdarbinama liepos mėn., įskaičiuojama tik 50 % vidutinių sąnaudų), taip pat pateikti išsamesnius paaiškinimus.

3.2.3.2. Numatomi pagrindinio GD žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą nurodyti sveikaisiais skaičiais (arba ne smulkiau nei dešimtuju tikslumu)

	N metai	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)							
20 01 02 01 bei 20 01 02 02 (Komisijos būstinė ir atstovybės)							
20 01 02 03 (Delegacijos)							
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 01 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
○ Išorės darbuotojai (etatų vienetais)³⁷							
20 02 01 (AC, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)							
20 02 03 (AC, AL, END, INT ir JPD delegacijose)							
Biudžeto eilutė (- ės) (nurodyti) ³⁸	- būstinėje ³⁹						
	- delegacijose						
01 01 01 02 (AC, END, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 02 (AC, END, INT – tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
IŠ VISO							

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus veiksmui valdyti ir (arba) perskirstytus generaliniame direktorate, ir prirėkus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

³⁷ AC – sutartininkas, AL – vietinis darbuotojas, END – deleguotasis nacionalinis ekspertas, INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas, JPD – jaunesnysis delegacijos specialistas.

³⁸ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

³⁹ Daugiausia ES sanglaudos politikos fondams, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondui (EJRŽAF).

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	
Išorės darbuotojai	

V priedo 3 skirsnyje turėtų būti pateiktas etato vienetų sąnaudų apskaičiavimo aprašymas.

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

- Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka dabartinę daugiamečių finansinę programą.
- Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiamečių finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą.

Paiškinti, kaip reikia pakeisti programavimą, ir nurodyti atitinkamas biudžeto eilutes bei sumas.

- Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą) būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiamečių finansinę programą⁴⁰.

Paiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

- Pasiūlyme (iniciatyvoje) nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo.
- Pasiūlyme (iniciatyvoje) numatytas bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - nuosaviems ištekliams
 - kitoms pajamoms
 - nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁴¹					Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	
		N metai	N + 1 metai	N + 2 metai	N + 3 metai			
..... straipsnis								

Įvairių asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-ioms) daromas poveikis.

⁴⁰ Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 2093/2020, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiamečių finansinė programa, 12 ir 13 straipsnius.

⁴¹ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.

Nurodyti poveikio pajamoms apskaičiavimo metodą.